

Livskraftscentralen

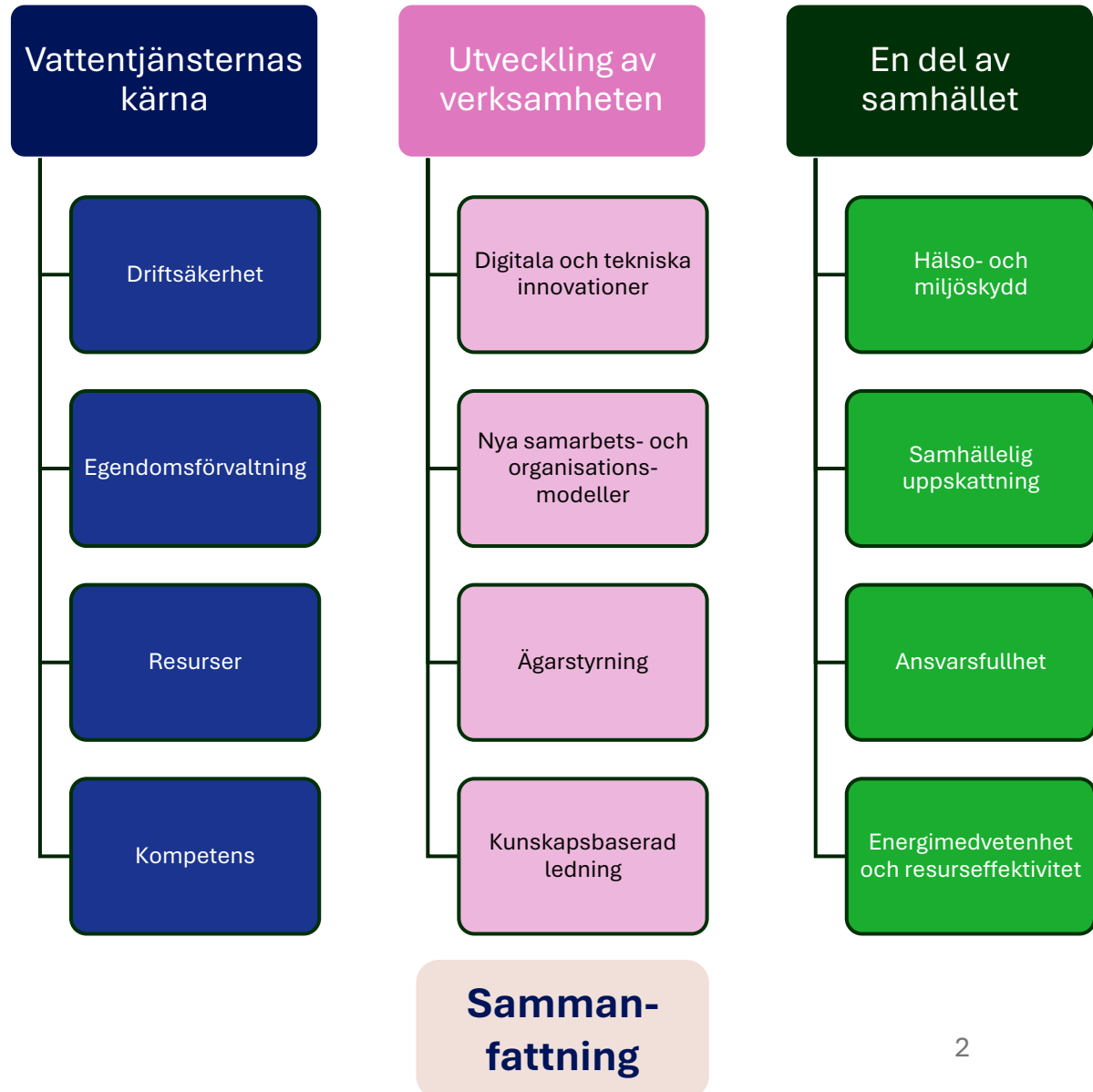
ENHETEN FÖR VATTENTJÄNSTER VID
LIVSKRAFTCENTRALEN I SYDÖSTRA FINLAND

Mätrapport för vattentjänster 2026

Publicerad 18.9.2026

Innehåll

- Du kan navigera i rapportens innehåll genom att klicka på temakartans ikoner.
- Med dubbelpilsikonen kommer du tillbaka till rapportens innehållsförteckning.
- Vid diagrammen hittar du dessutom en pil-ikon som låter dig återvända till den sida där diagrammet behandlades.

Bakgrund

De regionala vattentjänststrategierna har färdigställts före utgången av år 2023. Det är gemensamma strategier för vattentjänstaktörerna, och ansvaret för samordningen låg hos dåvarande NTM-centralen (nuvarande livskraftcentralen). Strategierna med tillhörande åtgärdsplaner har utarbetats i nära samarbete med vattentjänstens intressentgrupper, med beaktande av de rekommendationer och åtgärder som det nationella arbetet med reformen av vattentjänsterna har medfört.

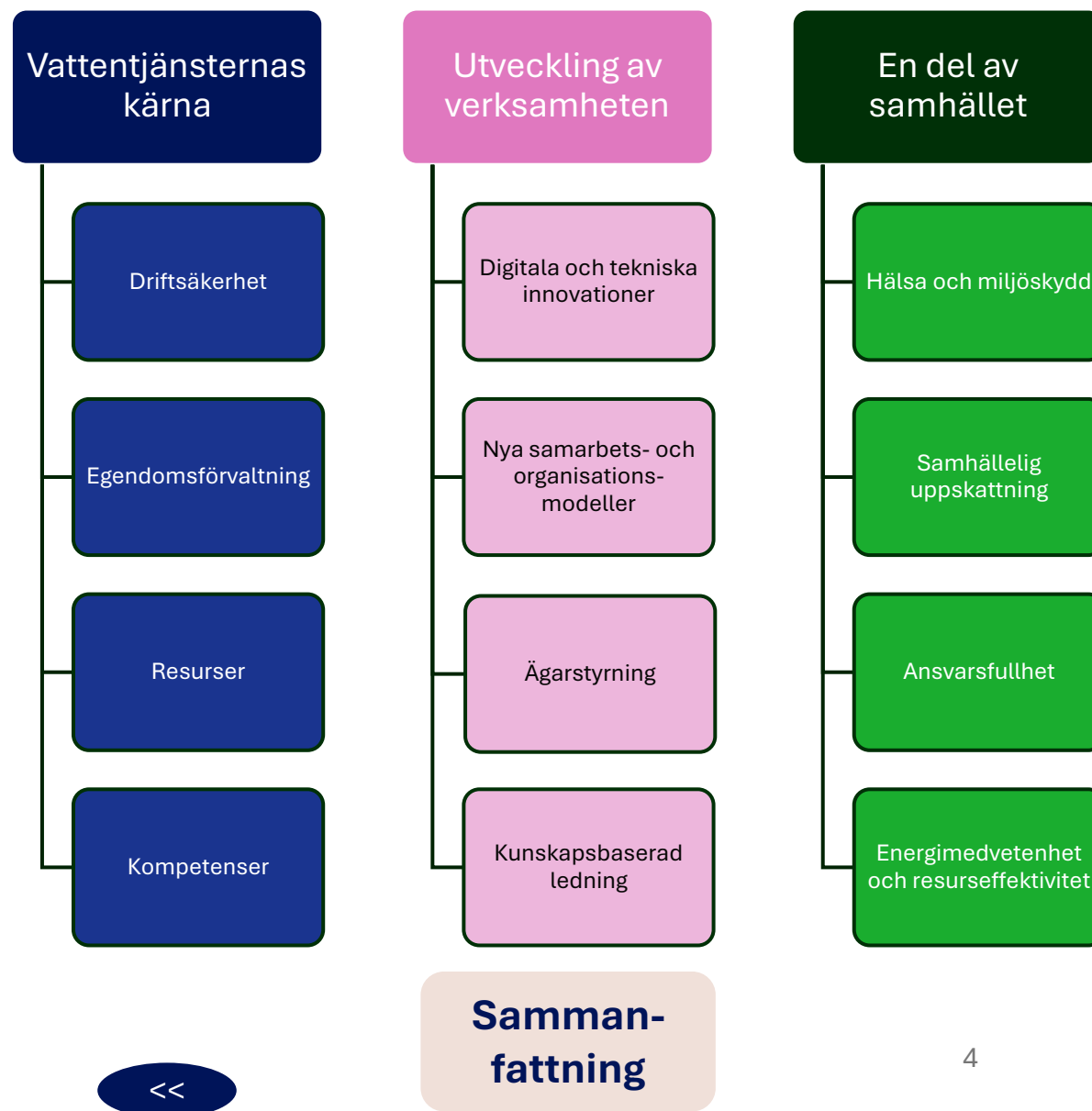
De regionala vattentjänststrategierna svarar på förändringar i verksamhetsmiljön och stödjer FN:s mål för hållbar utveckling samt de nationella målen för vattentjänstreformen. NTM-centralen har gått igenom strategiernas mål och åtgärder och sammanställt tre gemensamma huvudteman som berör alla områden, under vilka det finns totalt 12 underteman. För att nationellt följa upp dessa gemensamma teman har en uppsättning mätare utarbetats.

En del av den information som behövs för mätningen hämtas direkt från miljöförvaltningens informationssystem, en del från andra myndigheter och en del från andra öppna datakällor. Huvuddelen av uppgifterna behövs dock direkt från vattentjänstverken och samlas in årligen genom *en mätundersökning*.

Indikatorerna ger en grov bild av det finska vattentjänstens tillstånd. Under de kommande åren kommer utvecklingstrender att synliggöras genom att jämföra resultaten från olika år och det blir möjligt att bedöma om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategierna.

Rapportens struktur

- Rapporten är strukturerad enligt de tre huvudteman som identifierats i strategierna och deras underteman enligt bilden.
- För varje undertema presenteras först en översikt av de använda indikatorerna och resultaten. Därefter presenteras mer detaljerade diagram över de enskilda resultaten.
- Samma indikatorer används för att beskriva flera teman. På grund av detta upprepas vissa diagram flera gånger i denna rapport.

Regionala vattentjänststrategier

- Vattentjänststrategi 2050 för östra och södra Finland
– Tillsammans för en hållbar vattentjänst
- Västra Finlands vattentjänststrategi 2050 –
– Beslut för hållbar vattenförvaltning
- Pohjoisen Suomen vesihuoltostrategia 2050
– Kirkkaasti paras – uudistuvaa pohjoista vesihuoltoa osaamisella ja yhteistyöllä

Bakgrund till mätundersökningen

Mätundersökningen genomfördes för första gången år 2024. Undersökningen ska fortsättningsvis genomföras årligen, och med hjälp av tidsserierna kan man identifiera utvecklingstrender som gör det möjligt att bedöma om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategiernas mål.

Under årens lopp har undersökningen kompletterats med några nya frågor, formuleringen av vissa frågor har reviderats och de förklarande texterna har förtydligats. De ändrade frågorna har markerats med en stjärna* och en tilläggsförklaring. För dessa resultat bör man beakta att förändringar kan bero på justeringarna som gjorts i frågorna.

Resultaten för år 2024 avser det föregående kalenderåret, det vill säga 2023. De resultat som behandlas i denna rapport avser i sin tur det föregående kalenderåret, det vill säga 2025. För tydlighetens skull används i rapporten de år då undersökningen genomfördes, alltså 2024, 2025 och 2026.

I denna rapport presenteras resultaten från tidigare år, beroende på variabel, antingen inom parentes (2025, 2024) eller direkt i diagrammet. För varje fråga anges antalet respondenter med N (och siffrorna inom parentes anger antalet svar för åren 2025 respektive 2024).

Mätundersökning 2026

Mätundersökningen som genomfördes med Webropol skickades till 1227 vattentjänstverk. Mätundersökningens enkät var öppen från 25.3.2026 till 31.5.2025. Frågorna gällde år 2025. Vi fick 513 svar (svarsprocenten är 42 %). Svarsprocenten har varit relativt stabil under de två senaste åren efter den första undersökningen.

	2026	2025	2024
Enkät skickad	1227	1234	1340
Antal svar, N	513	529	421
Svarsprocent	42 %	43 %	31 %

Mätundersökning 2026

Utifrån svaren på bakgrundsfrågorna bedömdes resultaten geografiskt, storleksmässigt och verksamhetsmässigt representera det finländska vattentjänstfältet relativt väl. Det är dock svårt att bedöma den exakta representativiteten, eftersom det till exempel inte finns noggrann information om storleksfördelningen bland de finländska vattentjänstverken och de tillgängliga uppgifterna inte kan jämföras direkt med de verk som enkäten skickades till. På de följande sidorna presenteras allmänna diagram baserade på bakgrundsinformation, vilka ger underlag för att bedöma materialets representativitet.

Enkäten kunde besvaras på finska och svenska. På svenska inkom 15 svar (13, 20).

Adressregistret för enkäten har sammanställts enligt NTM-central, och de regionala antalen svar samt svarsprocenterna som presenteras på följande sida redovisas för åren 2024 och 2025 enligt NTM-central. Från och med 2026 presenteras uppgifterna enligt landskap.

Regional täckning

* Ogiltiga adresser har inte beaktats i siffrorna

N = 513 (529, 421)

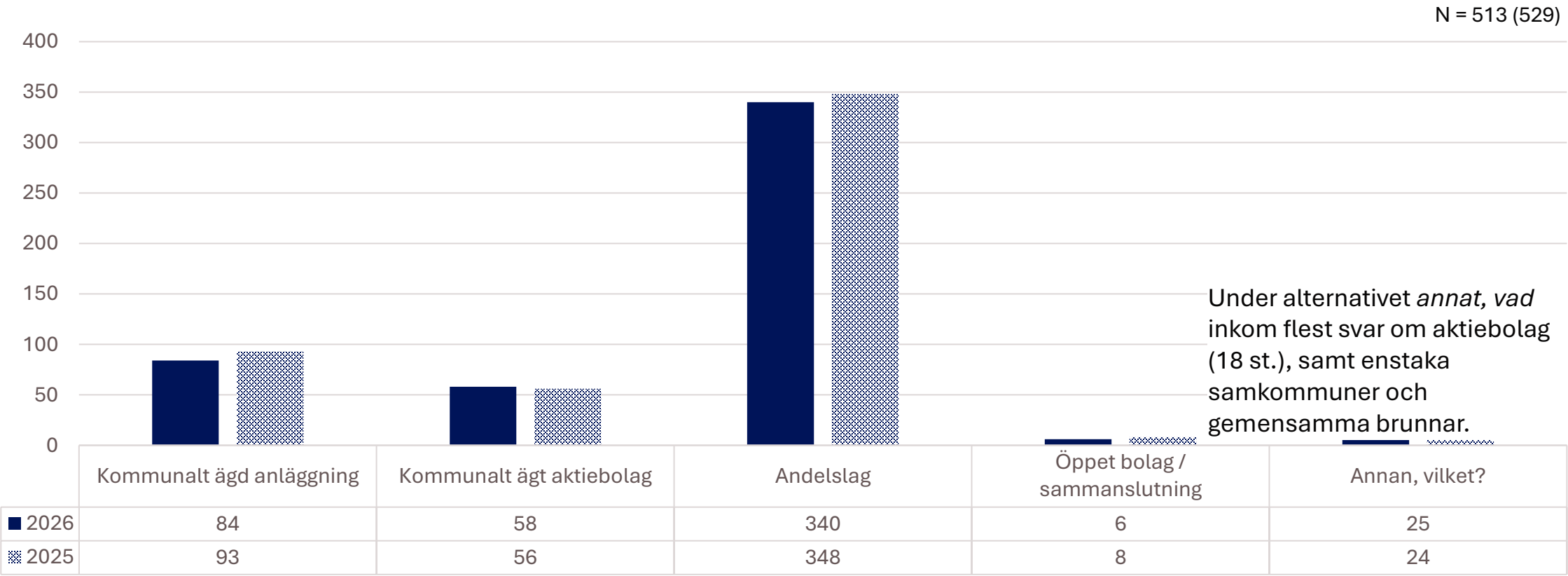
Landskapen	Antal svar (n)			Enkät skickad*			Svarsprocent per region		
	2026	2025	2024	2026	2025	2024	2026	2025	2024
Nyland	31	32	34	79	104	115	39 %	31 %	30 %
Egentliga Finland	36	38	30	91	153	232	40 %	39 %	20 %
Satakunta	26	21	17	66			40 %		
Birkaland	62	53	36	119	125	120	52 %	42 %	30 %
Egentliga Tavastland	16	17	10	34	64	64	47 %	50 %	27 %
Päijänne-Tavastland	13	15	7	29			45 %		
Kymmenedalen	34	26	25	83	71	130	41 %	46 %	30 %
Södra Karelen	12	7	14	42			29 %		
Södra Savolax	15	10	12	51	27	45	30 %	37 %	27 %
Norra Savolax	49	71	49	122	149	123	40 %	48 %	42 %
Norra Karelen	21	22	22	51	56	56	40 %	56 %	39 %
Mellersta Finland	57	49	43	114	137	127	50 %	36 %	34 %
Södra Österbotten	29	34	22	92	151	131	32 %	38 %	28 %
Österbotten	19	18	13	43			44 %		
Mellersta Österbotten	4	6	2	15			27 %		
Norra Österbotten	39	46	38	109	105	111	36 %	44 %	34 %
Kajanaland	15	17	13	31	33	34	48 %	52 %	38 %
Lappland	35	47	34	76	100	102	46 %	47 %	33 %

Anläggningens storlek

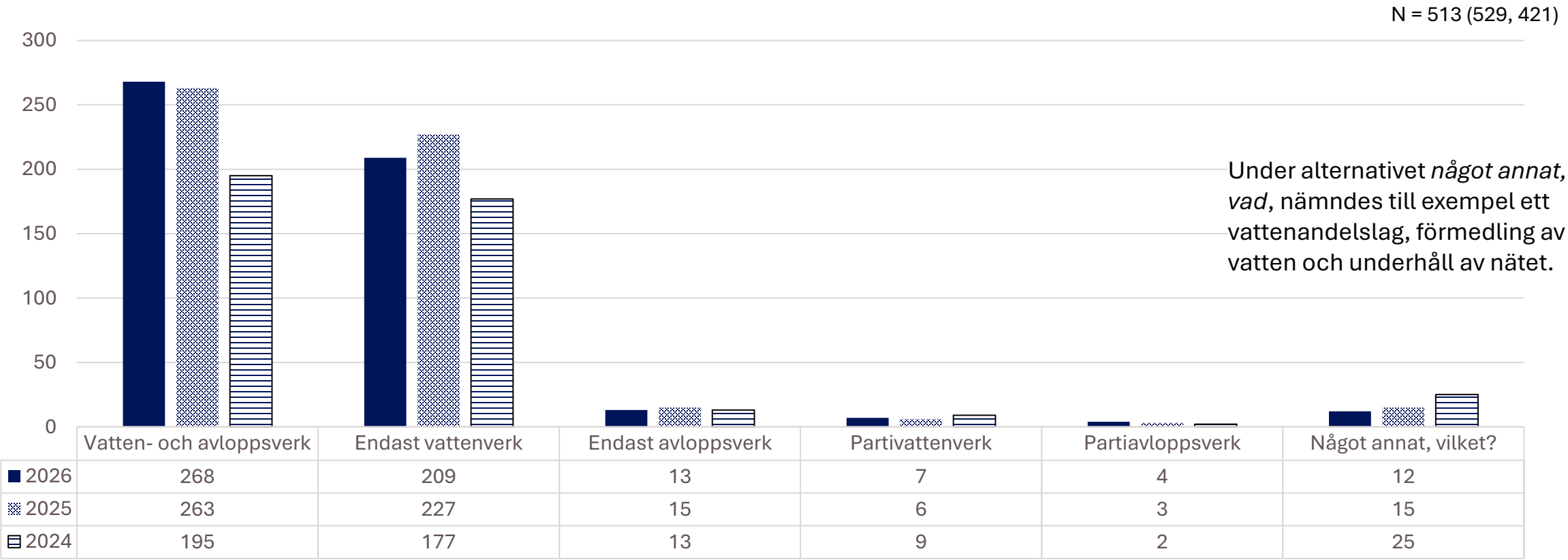
N = 513 (529, 421)

	n 2026	n 2025	n 2024
Mindre än 2000 invånare	385	394	331
2 000-10 000 invånare	73	75	47
Mer än 10 000-50 000 invånare	39	47	26
Mer än 50 000 invånare	16	13	17

Anläggningens verksamhetsform

Anläggningens verksamhetsområde

Vattentjänsternas kärna

Livskraftscentralen

Driftsäkerhet 1/3

Vattentjänsternas driftsäkerhet kan indirekt granskas med hjälp av följande indikatorer från mätundersökningen:

- [Antal störningsövningar](#)
- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)

Av de svarande anläggningarna hade 65 % inte deltagit i störningsövningar under 2025. Andelen verk som inte deltagit har ökat något jämfört med tidigare år. Situationen kan delvis förklaras av att den dåvarande NTM-centralen under 2024 ordnade gemensamma störningsövningar i stor skala på olika håll i Finland. Någon motsvarande nationell gemensam övningsverksamhet har inte ordnats därefter. Deltagandet i störningsövningar varierar därför relativt mycket från år till år.

Den stora andelen verk som inte deltagit i störningsövningar kan dock betraktas som oroväckande. Enligt den reviderade lagen om vattentjänster (119/2001), som trädde i kraft vid ingången av 2026, ska vattentjänstverken öva sin verksamhet för att stärka motståndskraften. Lagstiftningen anger däremot inte hur ofta sådana övningar ska genomföras. Det är ändå önskvärt att omfattningen av övningsverksamheten ökar.

Driftsäkerhet 2/3

Endast knappt 10 % av de svarande verken har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi. En planmässigt och systematiskt genomförd digitalisering bidrar till att utveckla anläggningens driftsäkerhet, bland annat genom att utnyttja automation för att upptäcka och förebygga störningar så tidigt som möjligt (se [Finlands Vattenverksförening 2020](#)). Av de verk som har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi har 52 % utarbetat eller uppdaterat den under 2025 eller 2026.

Endast 13 % av de svarande anläggningarna har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Det bör dock noteras att cybermätaren har funnits tillgänglig endast i några år. Andelen anläggningar har i stort sett varit oförändrad. Som en följdfråga till de anläggningar som genomfört en självbedömning av informationssäkerheten efterfrågades när självbedömning senast hade genomförts. Av informationssäkerhetsrevisionerna hade 44 % genomförts under 2025 eller 2026.

Driftsäkerhet 3/3

Man kan säga att de indikatorer som behandlats ovan beskriver hur driftsäkerheten inom vattentjänsterna har övats och utvecklats. Men de mäter inte direkt den egentliga driftsäkerheten inom vattentjänsterna.

När det gäller hushållsvatten kan driftsäkerheten bedömas utifrån resultaten av den [tillförlitlighetsklassificering](#) som genomfördes 2025. Tillförlitlighetsklassificeringen kommer att upprepas med cirka fem års mellanrum, och resultaten uppdateras därför inte årligen.

FCG Oy genomför årligen en enkät till kommunerna om den kommunaltekniska servicen¹, där man kartlägger invånarnas uppfattningar om tjänsternas kvalitet. År 2025 genomfördes enkäten i 22 kommuner (år 2024 deltog 28 kommuner). Både större och mindre kommuner ingår, och resultaten kan därför anses vara i viss mån generaliserbara. I enkäten frågas bland annat om respondenternas erfarenheter av avbrott i vattentjänsterna under de senaste 12 månaderna. Utifrån svaren utarbetas nyckeltalsindikatorer (skala 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra), vars resultat visar att driftsäkerheten inom de finländska vattentjänsterna kan bedömas vara på en god nivå.

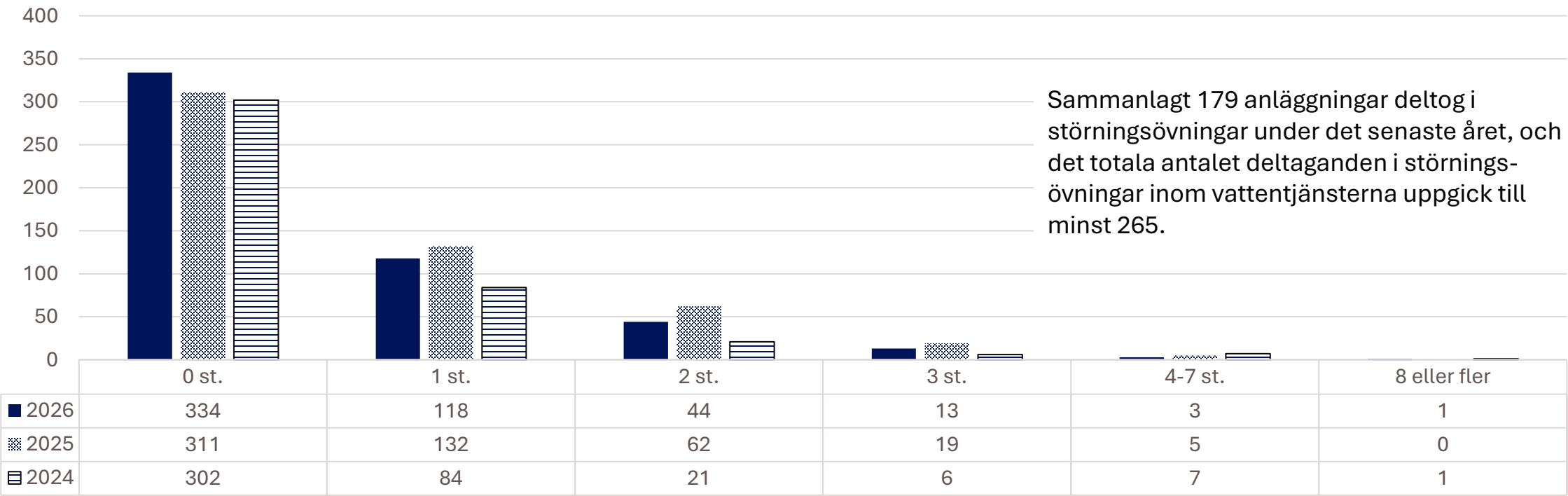
- Kvaliteten på hushållsvattnet: **4,75** (4,77)
- Driftsäkerheten för hushållsvattnet: **4,67** (4,65)
- Avloppsnätets funktion: **4,66** (4,69)

¹Resultaten har sammanställts i rapporterna för de deltagande kommunerna. Som exempel kan nämnas [rapporten för Kuopio](#), där resultaten för alla kommuner som ingått i undersökningen framgår. Resultaten för 2025 behandlades även i föregående års mät rapport. Med anledning av publikationernas tidtabeller hänvisar vi även i denna rapport till samma resultat.

Antal störningsövningar

Antalet störningsövningar som anläggningen har deltagit i under det senaste året

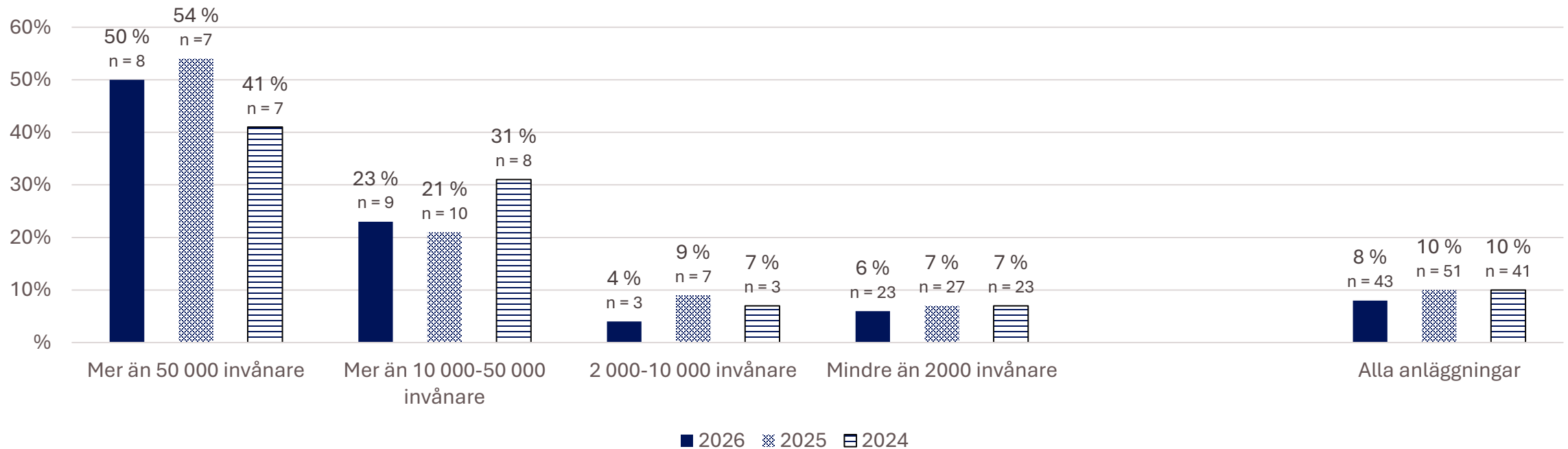
N = 513 (529, 421)

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

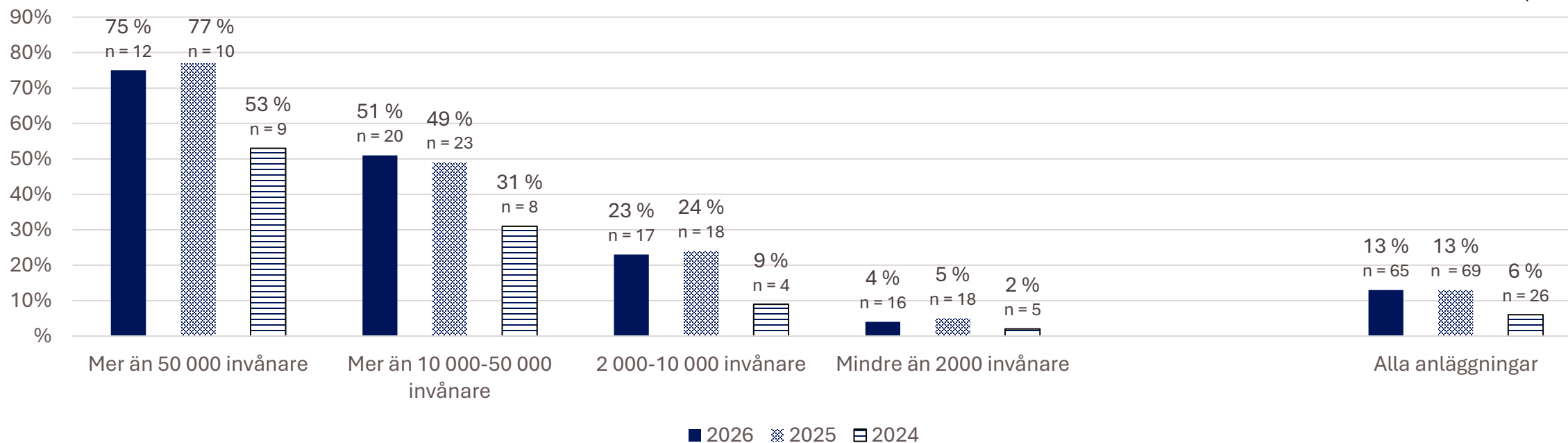
N = 513 (529, 413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 513 (529, 413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Tillförlitlighetsklassificering 1/3

Tillförlitlighetsklassificeringen är ett enkelt scenariotest av ett vattentjänstverks kapacitet att leverera hushållsvatten vid störningar i vattenförsörjningen. Klassificeringen görs per distributionsområde i ett scenario där den huvudsakliga vattentäkten inte kan användas under flera dygn på grund av en plötslig orsak. I klassificeringen beaktas den mängd ersättningsvatten som kan ordnas till området inom 24 timmar.

Den huvudsakliga vattenkällan kan vara en vattentäkt eller en förbindelseledning. Klassificeringen betonar förekomsten och kapaciteten av flera vattenkällor.

Förmågan att leverera hushållsvatten under en störningssituation jämförs med vattenförbrukningen i normalförhållanden inom samma område. Förhållandet mellan dessa beskrivs i procent. Tillförlitlighetsklassificeringen består av tre egentliga klasser – A, B och C – samt en så kallad klass 0. Tabellen nedan visar klasserna och deras gränser.

Klass	Tillgänglig procentandel av normal vattenförbrukning
A	≥ 90 %
B	≥ 60 %
C	≥ 30 %
0	< 30 %

Tillförlitlighetsklassificering 2/3

Tillförlitlighetsklassificeringen för år 2025 riktades till alla **kommunala vattentjänstverk** enligt lagen om vattentjänster samt till andra anläggningar med över **1 000 anslutna invånare** eller som levererar **mer än 200 m³ hushållsvatten** per dygn. Tillförlitlighetsklassificeringen kommer att genomföras på nytt ungefär vart femte år. Uppgifter för tillförlitlighetsklassificeringen begärdes in från sammanlagt drygt 325 verk, och svar erhöles från drygt 275 verk. Svarsfrekvensen uppgick till cirka 85 procent.

De verk som ingick i granskningen har sammanlagt nästan **600 vattendistributionsområden**, och verk matar dagligen in totalt drygt **en miljon kubikmeter hushållsvatten** i sina ledningsnät (**1 miljon m³/d**).

Eftersom granskningen är förenklad är det viktigt att förstå de begränsningar som är förknippade med den. Det är också viktigt att notera att granskningen genomförs per vattendistributionsområde. **Resultaten beskriver därför inte direkt situationen vid enskilda verk, utan presenteras i relation till den vattenmängd som verken distribuerar.**

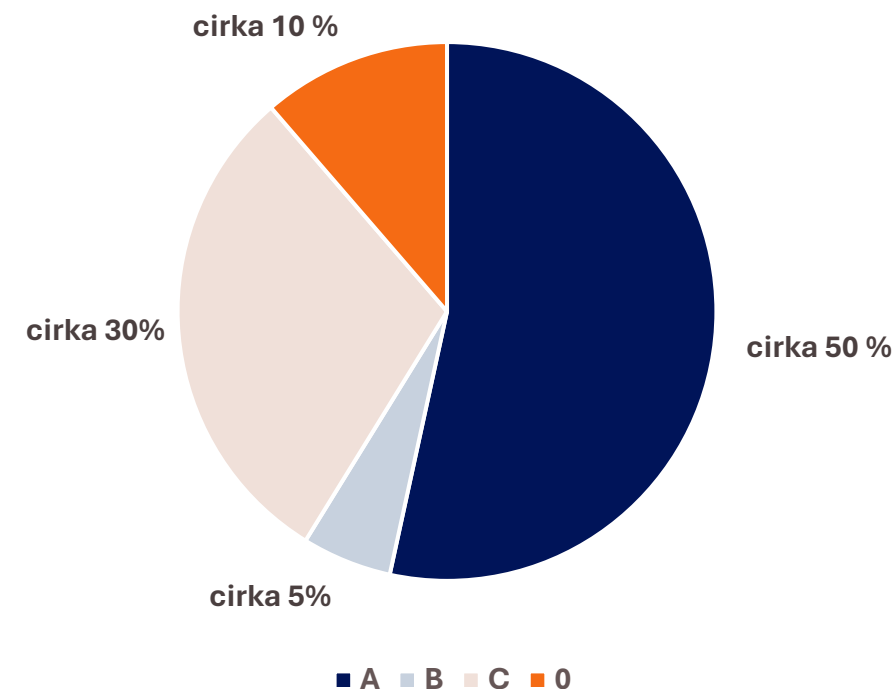
Granskningen görs per vattendistributionsområde. Med vattendistributionsområde avses en enhetlig del av distributionsnät där kvaliteten på hushållsvatten är i stort sett enhetlig och där en enda anläggning ansvarar för leveransen av hushållsvatten. Granskningen genomfördes per tryckzon i de fall verk begärde det.

Tillförlitlighetsklassificering 3/3

Resultaten från tillförlitlighetsklassificeringen 2025 visar att hälften av den totala mängden hushållsvatten tillhör tillförlitlighetsklass A. Cirka 5 procent tillhör klass B och omkring 30 procent klass C. Ungefär 10 procent av det inmatade hushållsvattnet hör till den lägsta klassen (0).

I samband med klassificeringen frågades verken också om deras hushållsvattennät har modellerats. Baserat på svaren kan man uppskatta att cirka 35–40 % av verken har en hydraulisk modell av åtminstone en del av nätet. Bland de större vattentjänstverken är modelleringen vanligare: alla femton största aktörer har modellerat sina nät, och bland de femtio största har cirka 90 % gjort det.

Fördelning av den totala mängden hushållsvatten enligt tillförlitlighetsklass

Egendomsförvaltning 1/3

Egendomsförvaltningen har stor betydelse för att säkerställa vattentjänsterna. Enligt lagen om vattentjänster, som trädde i kraft den 1 januari 2026, ska ett vattentjänstverk utarbeta en egendomsförvaltningsplan inom två år från lagens ikraftträdande. Syftet med egendomsförvaltningsplanen är att säkerställa att verket klarar av att sköta vattentjänsterna och svara för vattentjänsternas driftsäkerhet så att de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa.

I framtiden kommer uppgifter om de anläggningar som har upprättat en egendomsförvaltningsplan att samlas in som en del av tillsynen enligt lagen om vattentjänster. Tills vidare bedöms vattentjänsternas egendomstillstånd och egendomsförvaltningen utifrån resultaten av följande frågor i mätundersökningen.:

- [Aktuell investeringsplan](#)
- [Aktuell ekonomisk plan](#)
- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)

Egendomsförvaltning 2/3

Investeringsplanen är en väsentlig del av egendomsförvaltningen. Investeringsplanen är en långsiktig plan (minst 10 år) för hur och vilka investeringar som ska genomföras i framtiden. Investeringsplanen innehåller kostnadsuppskattningar

Av de svarande anläggningarna hade endast 18 % upprättat en investeringsplan. År 2024 hade däremot 26 % av de svarande anläggningarna en investeringsplan. Minskningen av antalet investeringsplaner kan åtminstone delvis förklaras av att frågan preciserades inför åren 2025 och 2026. Tidigare efterfrågades endast om en investeringsplan fanns, medan det nu specifikt frågades om en aktuell investeringsplan. Dessutom i anslutning till frågan har en mer detaljerad definition av vad som avses med en investeringsplan lagts till.

Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att endast 55 % (60 %, 84 %) av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare har en aktuell investeringsplan. För de största anläggningarna har antalet respondenter varierat mellan åren, men den allmänna nedåtgående trenden kan även delvis förklaras av att egendomsförvaltning har fått ökad uppmärksamhet i och med lagändringen, vilket sannolikt också har ökat förståelsen för vad som avses med en investeringsplan.

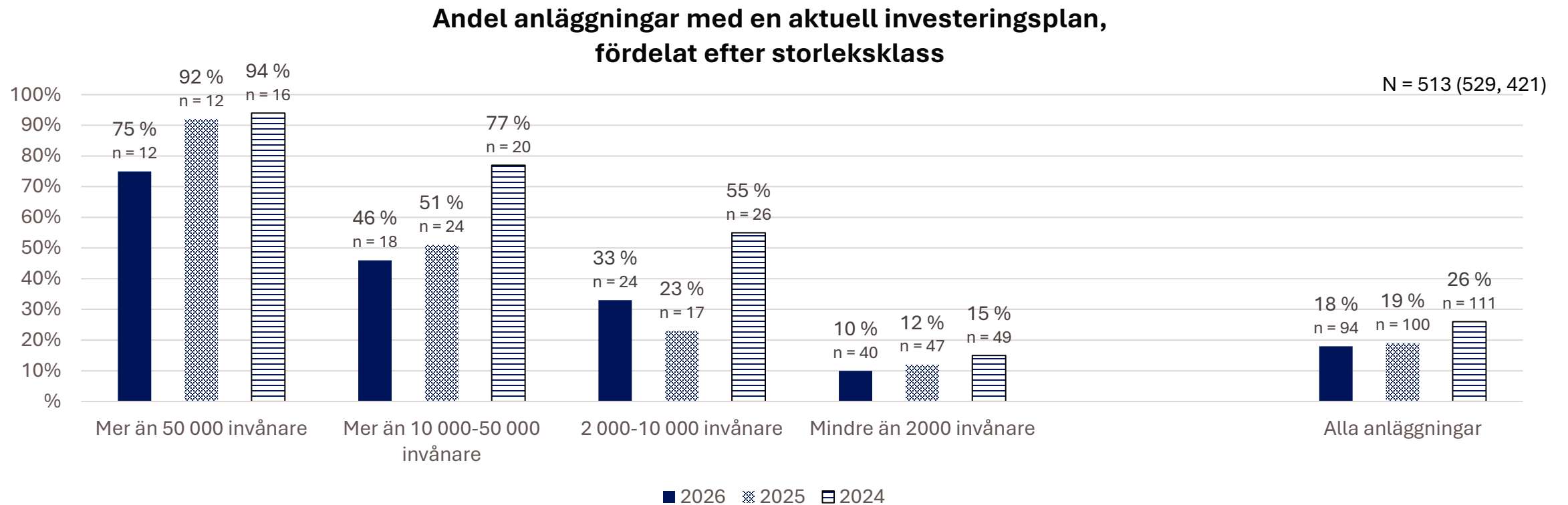
Egendomsförvaltning 3/3

Ekonomisk planering är också en del av egendomsförvaltningen. Med ekonomisk plan avses en långsiktig plan (10 år eller längre) för hur intäkter och tillgångar ska räcka till för att täcka de kostnader som verksamheten medför, inklusive finansieringen av investeringar. Den ekonomiska planen baseras på prognoser över vattentjänstverkets rörliga och fasta kostnader, investeringar, utvecklingen av antalet kunder och vattenförbrukningen samt intäkterna. Med hjälp av den ekonomiska planen kan man bland annat bedöma behovet av ändringar i avgifterna. Frågan om en aktuell ekonomisk plan lades till som en ny fråga år 2025.

Av de svarande anläggningarna hade 26 % (28 %) en aktuell ekonomisk plan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att 44 % (55 %) av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare har en sådan plan.

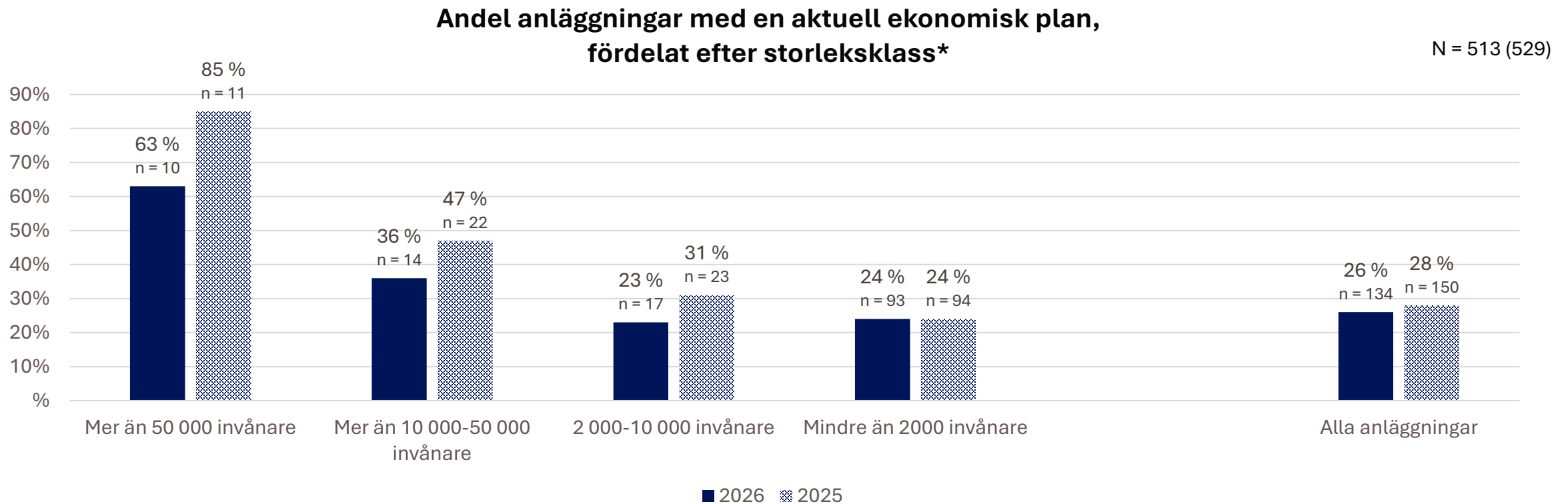
En digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi anses även indirekt beskriva egendomsförvaltningen inom vattentjänsterna. Digitaliserad nätverksinformation är till exempel en viktig del av förvaltningen av nätverkstillgångar. Endast knappt 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, och bland de större anläggningarna (över 10 000 invånare) är andelen endast drygt 30 %.

Aktuell investeringsplan

* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Aktuell ekonomisk plan

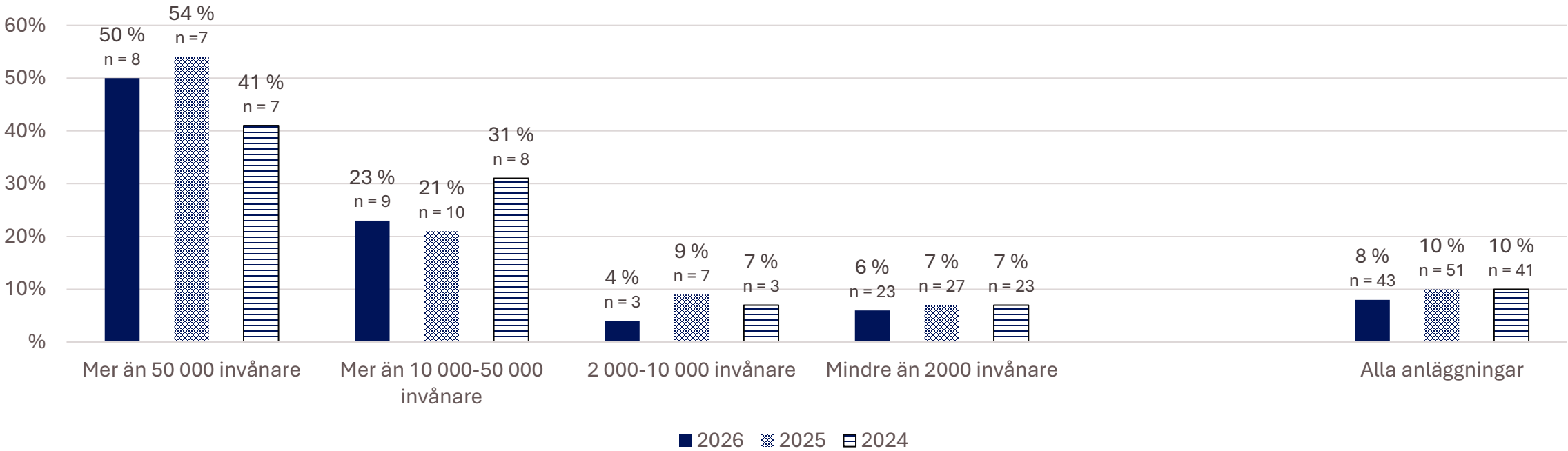

*Tillagd som ny fråga år 2025.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

N = 513 (529, 413)

Resurser

Tillräckliga resurser är en förutsättning för hållbar vattentjänstsverksamhet. Resurserna är nära kopplade till egendomsförvaltning och tillförlitlighet. Här granskas särskilt personalresurser utifrån resultaten av mätundersökningen med [antalet anställda i anläggningen](#).

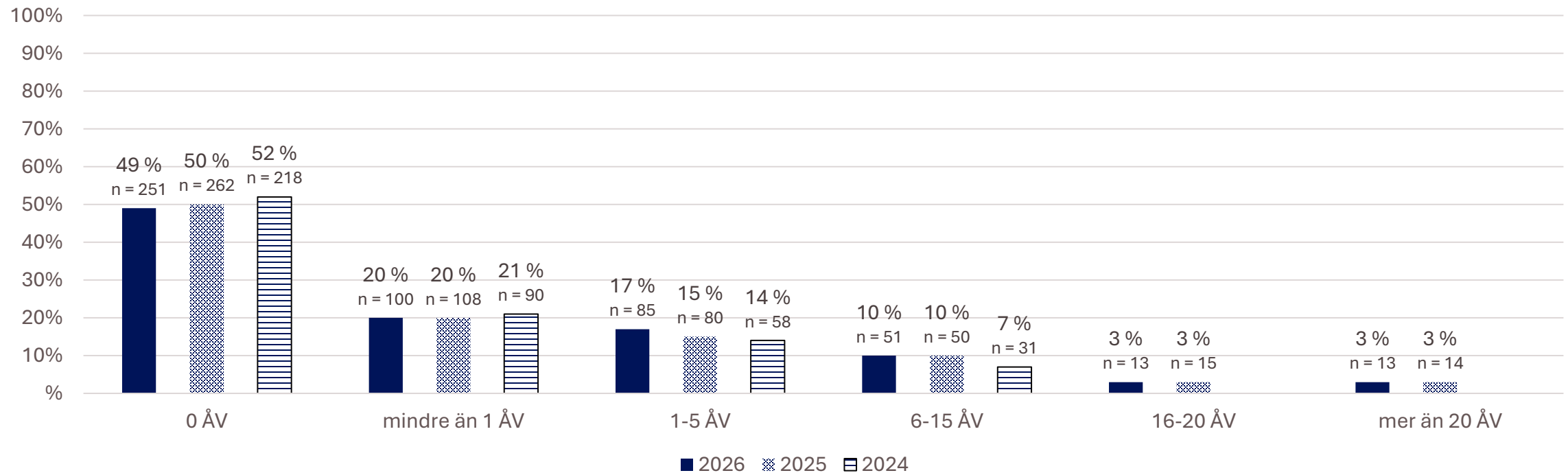
Av de svarande anläggningarna har cirka hälften inga heltidsanställda. Totalt sett drivs 351 av de svarande anläggningarna (68 %) med mindre än ett årsverke. Antalet anställda har varit relativt oförändrat under de år då undersökningen har genomförts.

Som tidigare konstaterats är den finländska vattentjänstens driftsäkerhet på en hög nivå. Personalresurserna förefaller dock vara mycket begränsade. Under normala förhållanden klarar verksamheten sig, men i störningssituationer kan det uppstå utmaningar när det gäller personalens uthållighet och kompetens. Det kan också ifrågasättas i vilken utsträckning anläggningarna har beredskap att utveckla sin verksamhet och anpassa sig till förändringar i omvärlden. Detta kan även anses återspeglas i att endast en liten andel av vattentjänstverken har utarbetat en digitaliseringsplan (10 procent).

Antalet avlönade anställda

Antalet avlönade anställda i årsverken*

N = 513 (529, 421)

* År 2024 var klassificeringen 16–20 årsverken och över 20 årsverken. Därför har resultaten för 2024 utelämnats ur diagrammet. Det året uppgav 2 % (7) av respondenterna att antalet anställda uppgick till 16–20 årsverken, medan 4 % (17) uppgav att antalet anställda översteg 20 årsverken.

Kompetens och dess förstärkning 1/2

Kompetens och dess förstärkning granskas med följande resultat från mätundersökningen:

- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)
- [Antal störningsövningar](#)
- [Antal praktikplatser](#)
- [Antal lärdomsprov](#)

Användningen av cybermätaren styr utvecklingen av verksamheten och är därmed också en förstärkning av den egna kompetensen. Endast 13 % (13 %, 6 %) av de svarande anläggningarna har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision.

Deltagande i störningsövningar stärker kompetensen inom beredskap. Av de svarande anläggningarna hade 65 % (59 %, 72 %) inte deltagit i några störningsövningar under det senaste året. Andelen kan anses vara oroväckande hög, och det är önskvärt att alla anläggningar åtminstone genomför egna övningar för att förbereda sig för störningssituationer, men helst även övar tillsammans med andra aktörer.

Kompetens och dess förstärkning 2/2

Kompetens granskas också ur perspektivet av samarbete med utbildningsinstitutioner, vilket i mätundersökningen har kartlagts med antalet genomförda praktikplatser och lärdomsprov vid anläggningarna. Tanken är att praktikanter och lärdomsproven inte bara stärker kompetensen och tillför ny kunskap till anläggningarna, utan de är också en del av utvecklingen av hela vattentjänstsektorns kompetens. Genom samarbete med utbildningsinstitutioner säkerställs att det även i framtiden finns motiverade experter inom området.

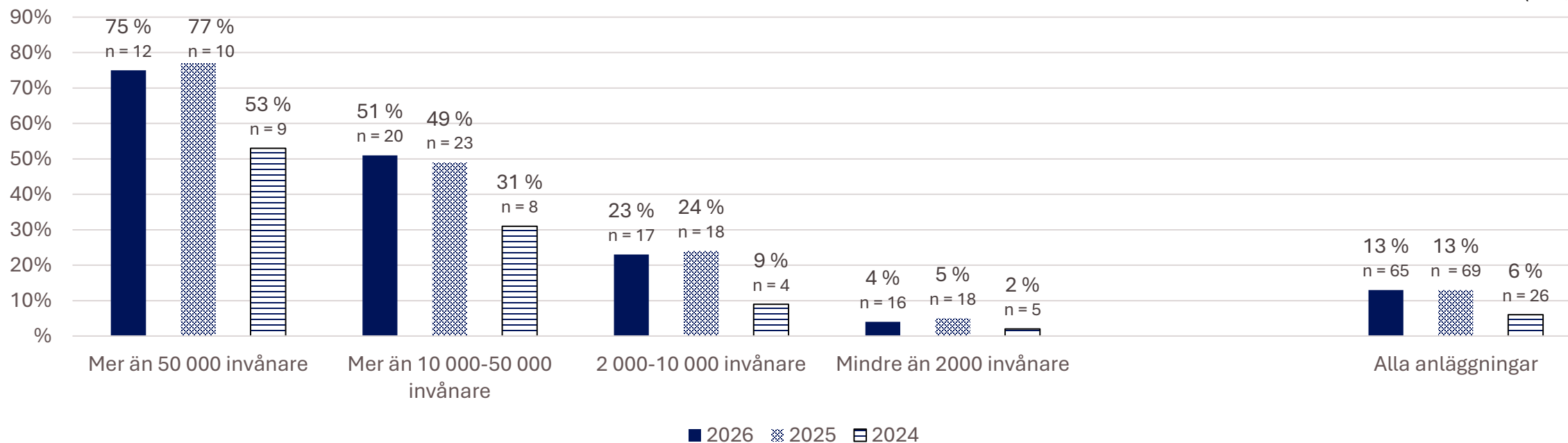
Av de svarande anläggningarna hade 68 tagit emot praktikanter under det senaste året. Vid dessa anläggningar fanns det sammanlagt minst 140 praktikplatser. Resultaten har inte förändrats nämnvärt jämfört med föregående år.

Vid 23 (26, 27) anläggningar genomfördes lärdomsprov under det föregående kalenderåret. Sammanlagt genomfördes 36 (36, 51) lärdomsprov. Antalet anläggningar som genomfört lärdomsprov och antalet lärdomsprov har varit i stort sett oförändrade.

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 513 (529, 413)

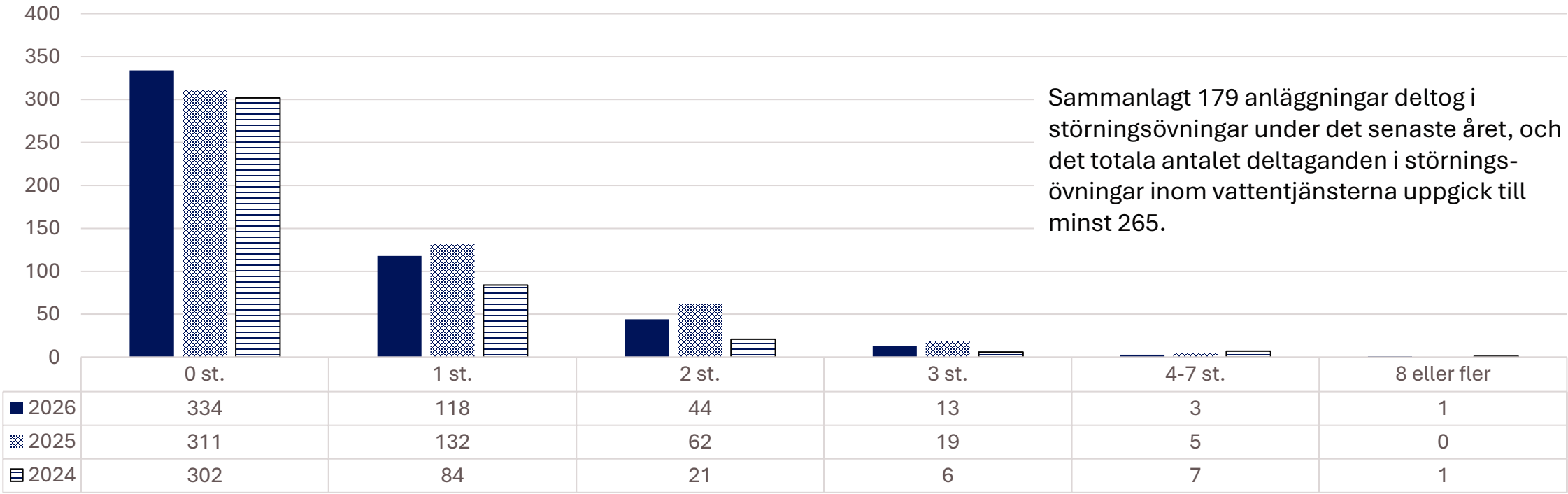

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Antal störningsövningar

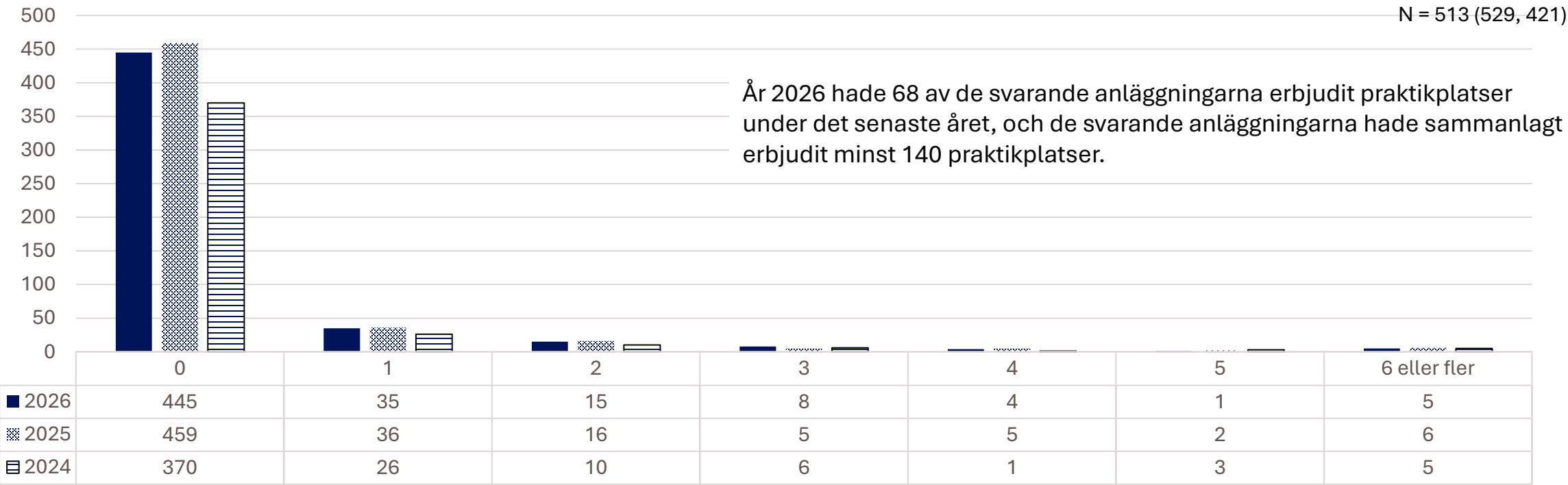
Antalet störningsövningar som anläggningen har deltagit i under det senaste året

N = 513 (529, 421)

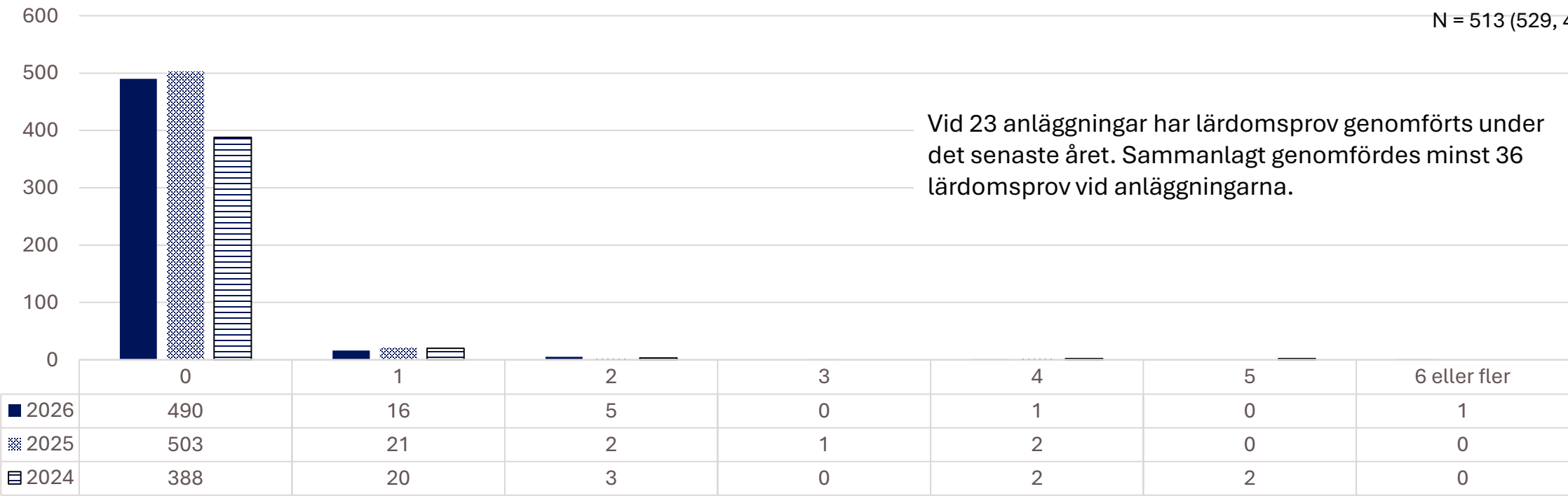
Antal praktikplatser

Antal praktikplatser vid anläggningen under det senaste året

Antal lärdomsprov

Antal lärdomsprov som genomförts vid anläggningen under det senaste året

Utveckling av verksamheten

Livskraftscentralen

Digitala och teknologiska innovationer

Digitala och teknologiska innovationer granskas indirekt med följande resultat från mätundersökningen:

- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)

Att utarbeta en digitaliseringsplan eller använda en cybermätare utgör inte i sig ett direkt mått på användningen av ny teknik i verksamhetsutvecklingen. Utgångspunkten är dock att de anläggningar som har en digitaliseringsplan och som använder cybermätaren som stöd i utvecklingen av verksamheten också är bättre förberedda att ta i bruk nya digitala och tekniska innovationer.

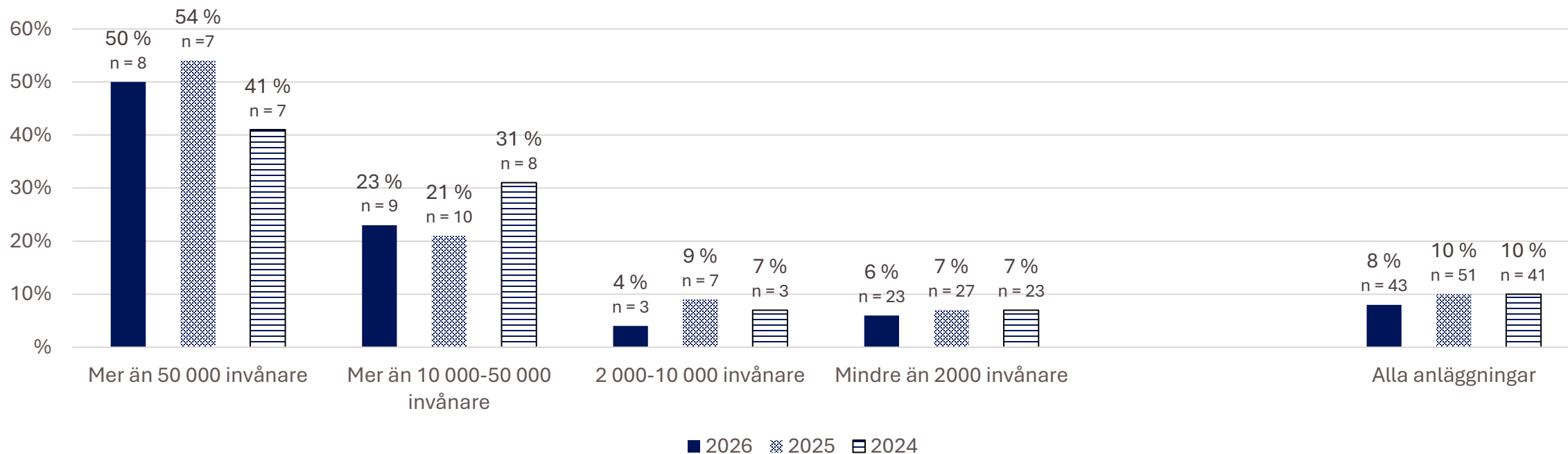
Endast knappt 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, och även bland de större anläggningarna (över 10 000 invånare) är andelen endast drygt 30 %.

Endast 13 % av de svarande anläggningarna har genomfört en självutvärdering av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Andelen anläggningar har i stort sett varit oförändrad.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi,
fördelat efter storleksklass

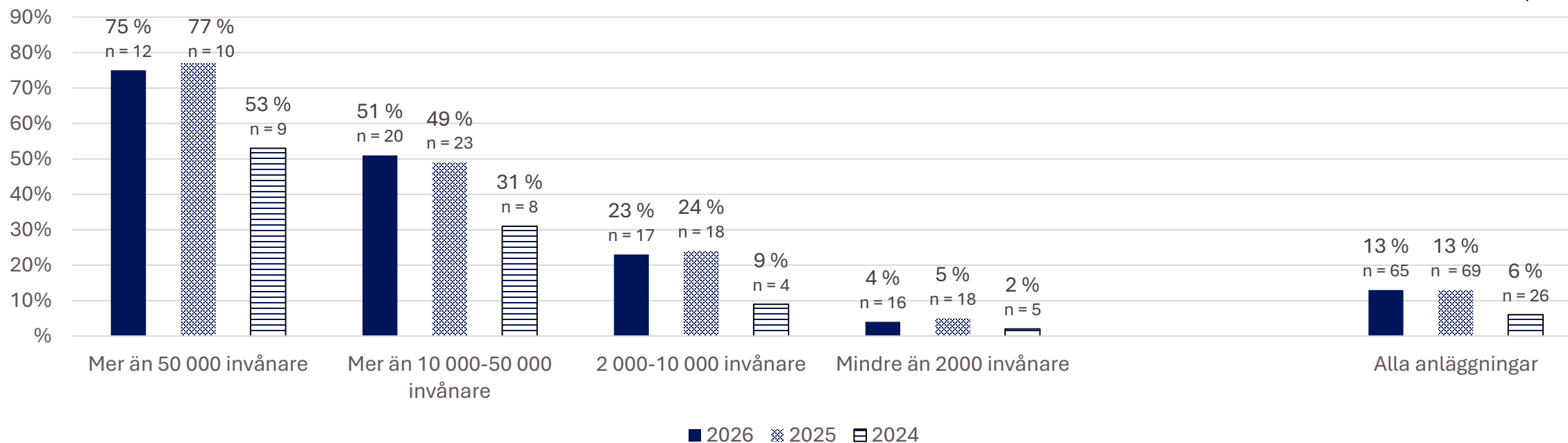
N = 513 (529, 413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 513 (529, 413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Nya samarbets- och organisationsmodeller 1/2

Genomförandet av nya samarbets- och organisationsmodeller granskas indirekt genom [regionala översiktsplaner för vattentjänsterna](#) samt resultaten från mätundersökningens bakgrundsfråga om [överkommunalt samarbete](#) och [uppföljningsfrågan om störningsövningar](#). Tanken är att samarbete överlag, gemensamma planer och gemensamma övningar också främjar införandet av nya samarbets- och organisationsmodeller.

Av de svarande anläggningarna bedriver 41 % samarbete över kommungränserna, och andelen anläggningar som samarbetar har glädjande nog ökat. Ju större anläggningen är, desto vanligare är samarbete över kommungränserna. Av de svarande anläggningarna som betjänar fler än 10 000 invånare bedriver 90 % samarbete över kommungränserna. Det bör dock noteras att enkäten inte specificerar vilken typ av samarbete det handlar om.

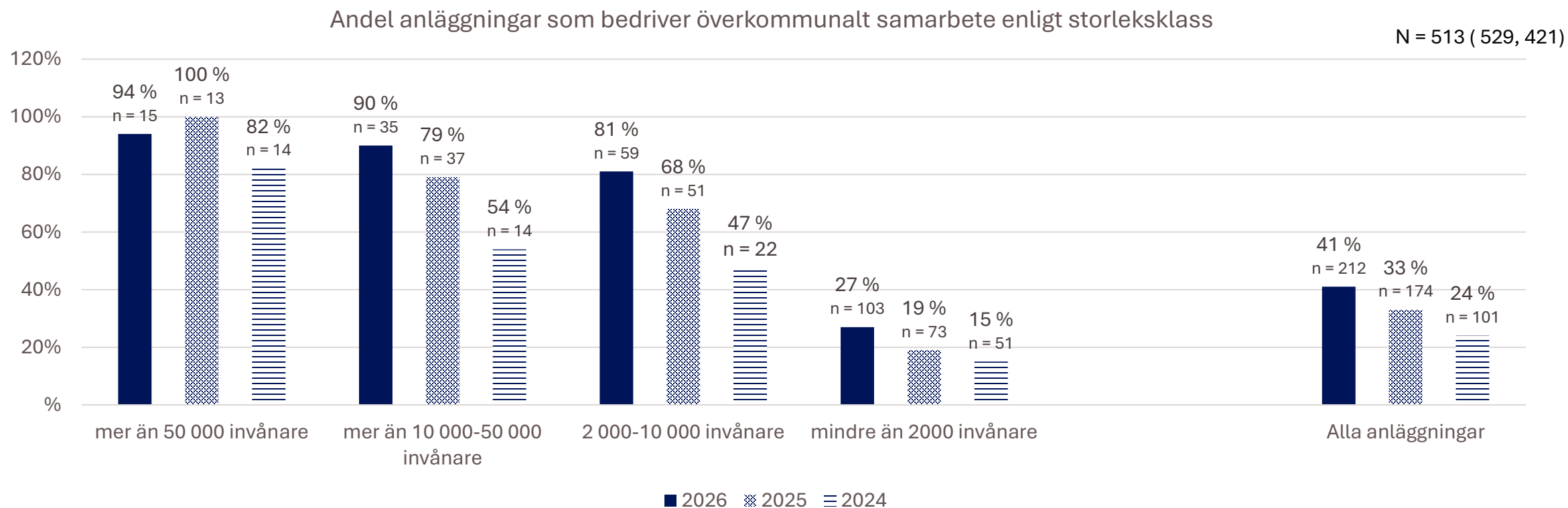
179 (218, 119) anläggningar, dvs. 35 % av de svarande anläggningarna, hade deltagit i störningsövningar under det senaste året. Av dessa besvarade 177 den kompletterande frågan om övningarnas typ. En enskild anläggning kunde ha deltagit i flera olika typer av övningar. Av anläggningarna hade 77 (69, 54) deltagit i en egen övning, 69 (91, 51) i en övning som ordnats gemensamt med andra anläggningar eller samarbetsparter, 56 (88, 38) i en landskapsomfattande eller regional övning och 26 (39, 13) i en nationell övning. Andelen gemensamma övningar minskade jämfört med föregående år, men ökade i förhållande till situationen för två år sedan.

Nya samarbets- och organisationsmodeller 2/2

Regionala översiktsplaner för vattentjänsterna har utarbetats i stor utsträckning över hela Finland. Dessa planer granskar lösningar för att organisera vattentjänsterna på landskaps- eller regionnivå. Ofta är de centrala teman i planerna den regionala organiseringen av vattenförsörjning och/eller avloppsrening samt säkerställandet av vattentjänsterna. Granskningen av organisationsalternativ för områdets vattentjänstverk har också varit ett viktigt ämne i många planer.

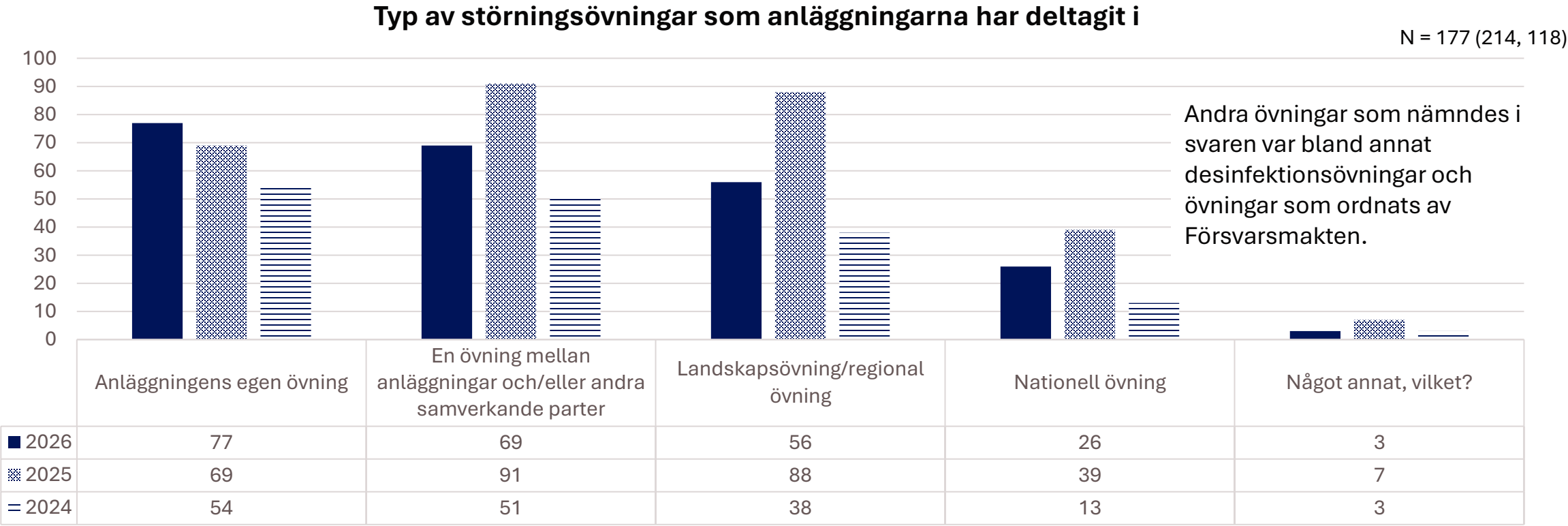
Livskraftscentralen har sammanställt information om [regionala översiktsplaner för vattentjänsterna](#) vars planeringsperiod började år 2012 eller senare. Cirka en tredjedel av Finlands kommuner deltar i en regional översiktsplan för vattentjänsterna eller annan plan. Under de senaste 2–3 åren har nya planer utarbetats aktivt. Dock deltar cirka två tredjedelar av Finlands kommuner inte i en regional översiktsplan för vattentjänsterna, eller så är planen äldre än 15 år, vilket tydligt visar att det finns ett behov av att utarbeta planer och därmed förnya samarbetet.

Överkommunalt samarbete

* Frågan omformulerades 2025. År 2024 frågades det om överkommunal verksamhet, medan frågan därefter har gällt överkommunalt samarbete.

Typ av störningsövningar

Regionala översiktsplaner för vattentjänsterna

Plan under utarbetande

 Situation 9/2026

Planperiodens startår

 2012

 2013

 2014

 2015

 2016

 2018

 2019

 2020

 2021

 2022

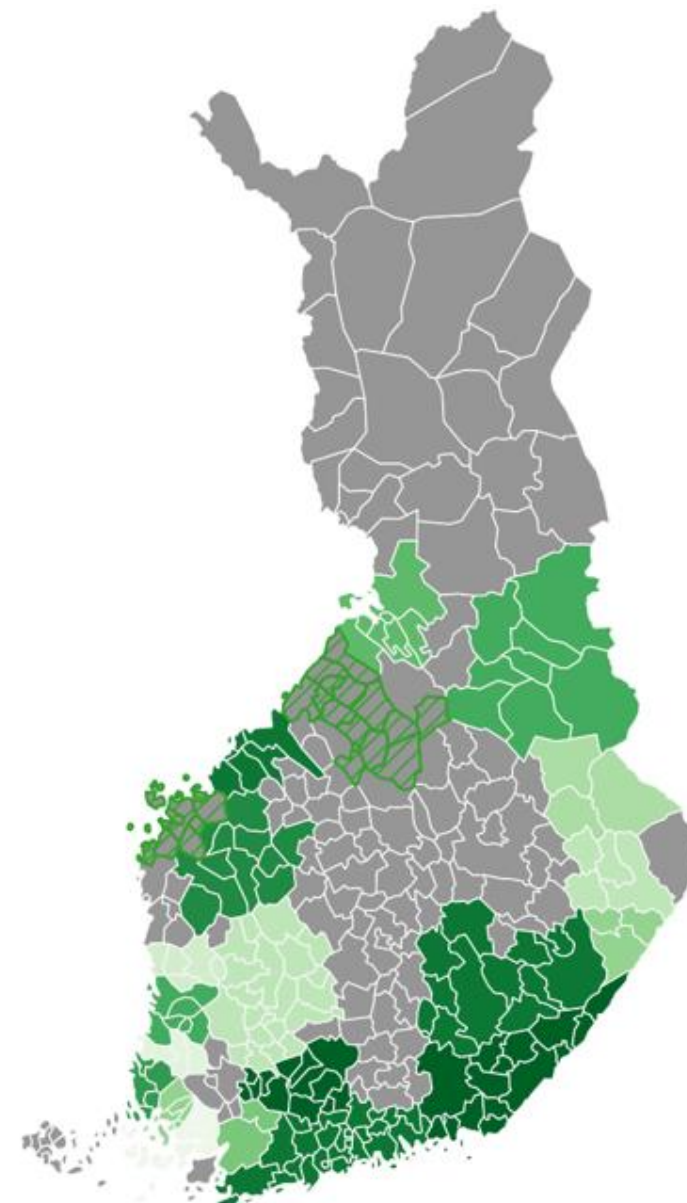
 2023

 2025

 2026

 Kommuner, bakgrund

Källa: Livskraftscentralen, Lantmäteriverket.

Ägarstyrning 1/2

Ägarstyrning av vattentjänstverk spelar en central roll när man granskar anläggningarnas förutsättningar för att utveckla verksamheten. Ägarstyrning kan indirekt bedömas med hjälp av följande resultat från mätundersökningen:

- [Aktuella investeringsplaner](#)
- [Aktuella ekonomiska planer](#)
- [Beaktande av investeringsbehov i vattenavgifterna](#)

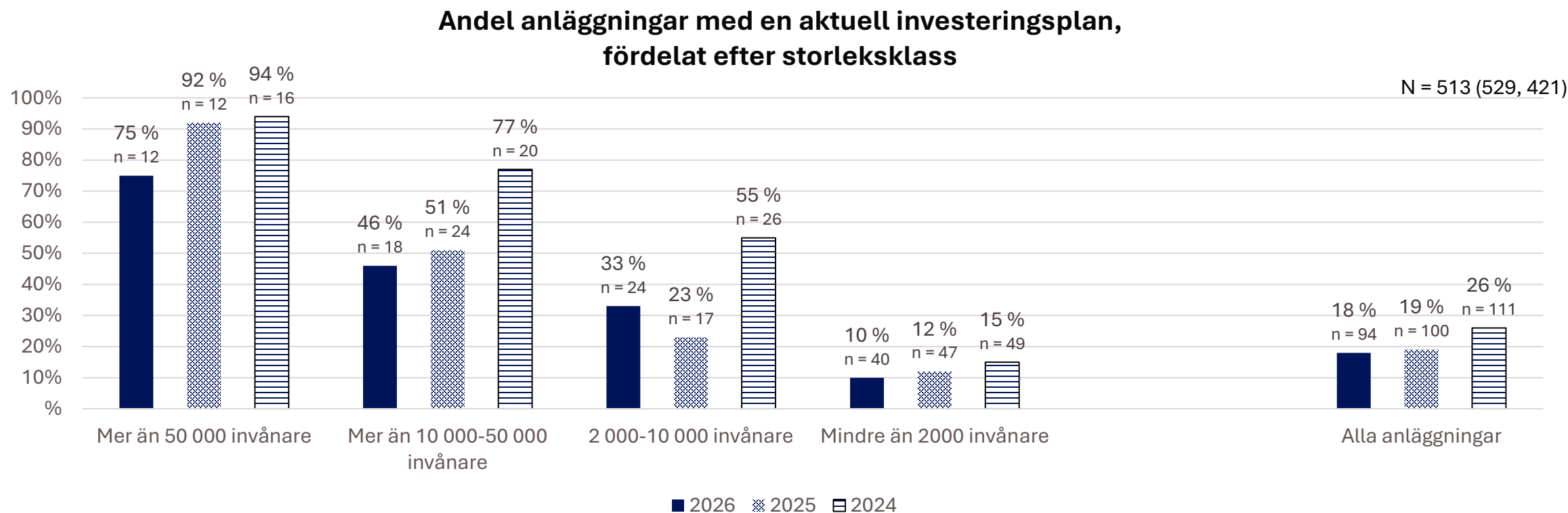
Endast 18 % av de svarande anläggningarna hade upprättat en investeringsplan. År 2024 hade däremot 26 % av de svarande anläggningarna en investeringsplan. Minskningen av antalet investeringsplaner kan åtminstone delvis förklaras av att frågan preciserades inför åren 2025 och 2026. Frågan gäller inte längre enbart huruvida en investeringsplan finns, utan en aktuell investeringsplan, och i anslutning till frågan har en mer detaljerad definition av vad som avses med en investeringsplan lagts till. Vid en granskning av svaren enligt storleksklass framgår att 55 % (60 %, 84 %) av de anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare har en sådan plan.

Ägarstyrning 2/2

Av de svarande anläggningarna hade 26 % (28 %) en aktuell ekonomisk plan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att 44 % (55 %) av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare har en sådan plan.

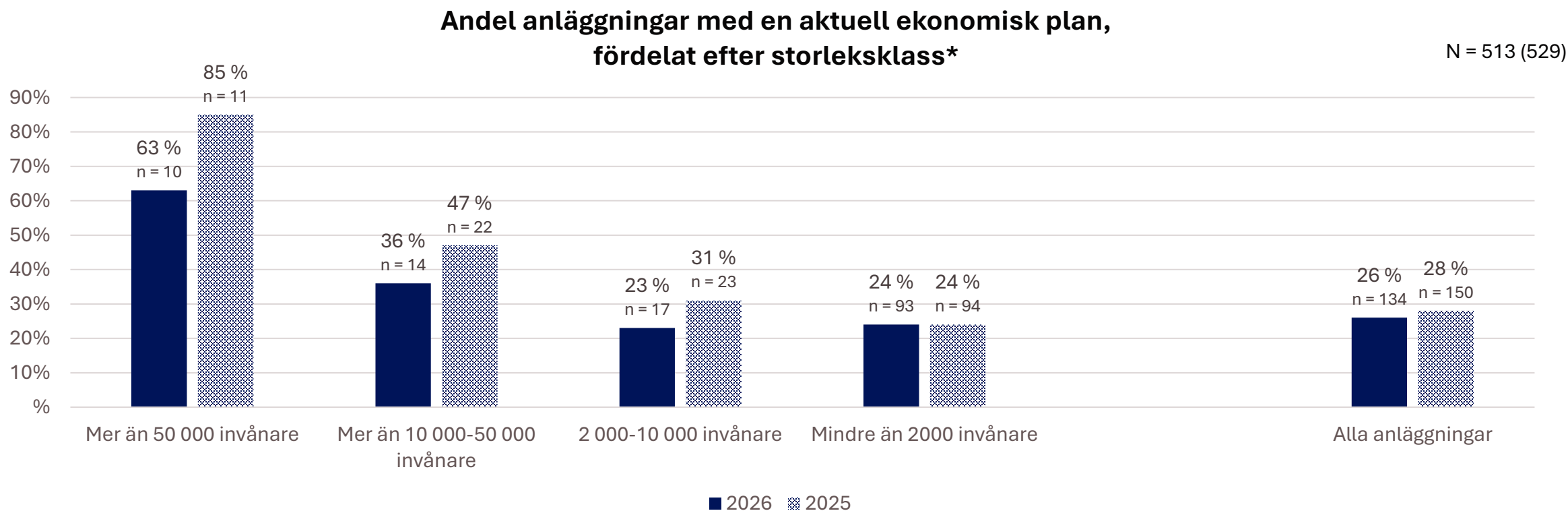
Hos 64 % (65 %, 55 %) av de svarande anläggningarna har framtida investeringsbehov beaktats i grunderna för fastställandet av vattenavgifterna. Bland de större anläggningarna (över 10 000 kunder) är motsvarande andel 70 % (77 %, 79 %). Det är dock viktigt att notera att enkäten inte närmare definierar vad det innebär att framtida investeringsbehov har beaktats i vattenavgifterna. Egendomsförvaltningsplanerna kommer sannolikt att bidra till en ökad förståelse även av hur vattenavgifterna bör fastställas i förhållande till den långsiktiga ekonomiska balansen.

Aktuell investeringsplan

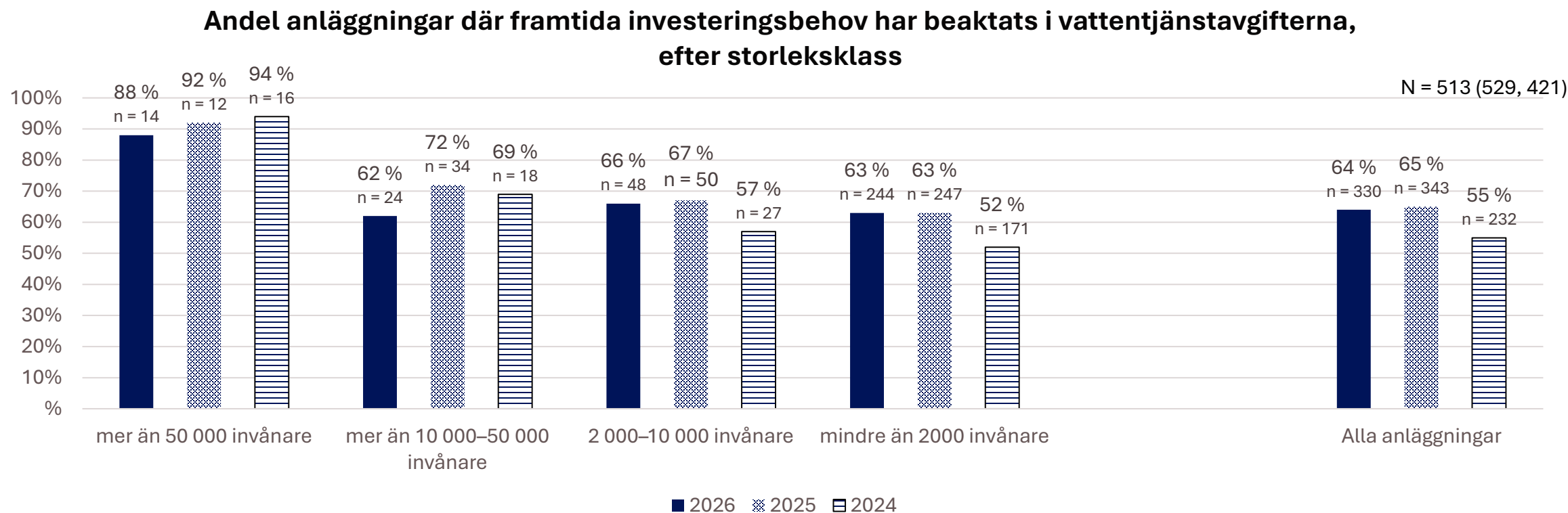
* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Aktuell ekonomisk plan

*Tillagd som ny fråga år 2025.

Beaktande av investeringsbehov i vattentjänstavgifterna

Kunskapsbaserad ledning

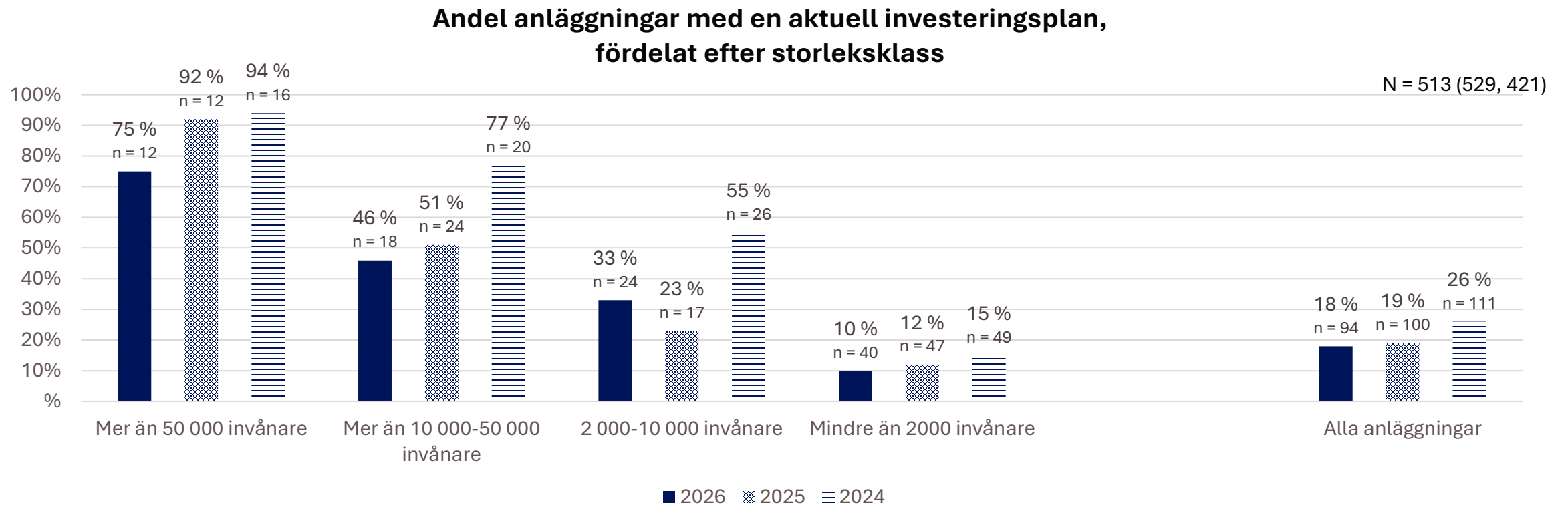
En förutsättning för att utveckla verksamheten är att man har kunskap om nuläget. Betydelsen av kunskapsbaserad ledning blir därför allt viktigare. Kunskapsbaserad ledning är dock svårt att mäta direkt. Utgångspunkten är att resultaten från mätundersökningen om [investeringsplaner](#), [digitaliseringsplaner](#) samt användning av [cybermätaren](#) ger en bild av verksamhetskulturen för kunskapsbaserad ledning vid anläggningen.

Av de svarande anläggningarna hade 18 % (19 %, 26 %) en aktuell investeringsplan. Vid en granskning av svaren enligt storleksklass framgår att 55 % (60 %, 84 %) av de anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare har en aktuell investeringsplan.

Endast knappt 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, och även bland de större anläggningarna (över 10 000 invånare) är andelen endast drygt 30 %.

Endast 13 % (13 %, 6 %) av de svarande anläggningarna har genomfört en självutvärdering av informations-säkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Andelen anläggningar har i stort sett varit oförändrad.

Aktuell investeringsplan

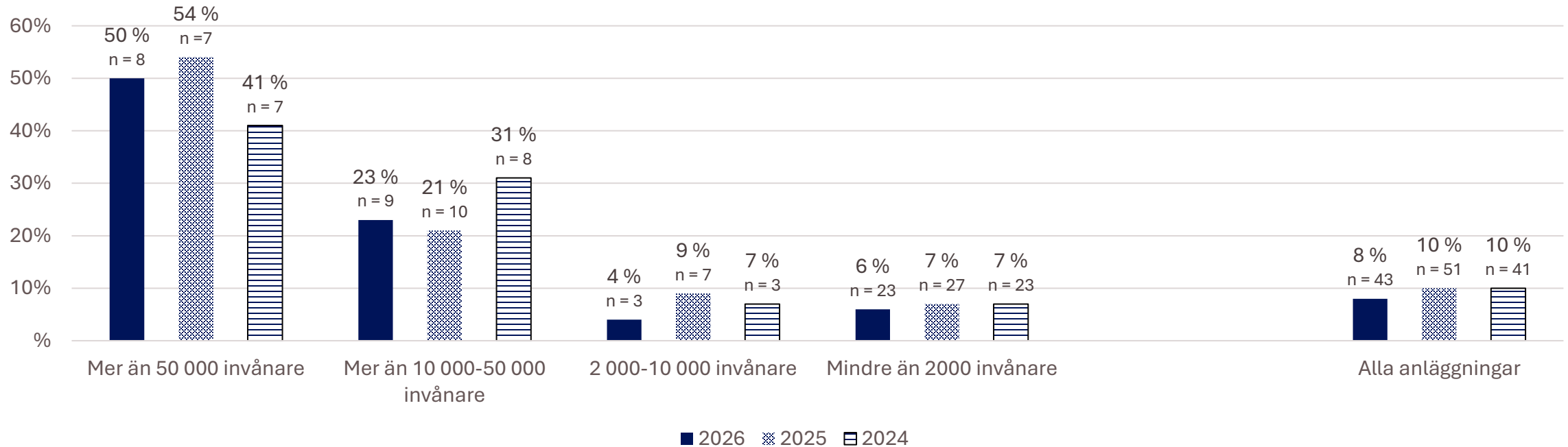

* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

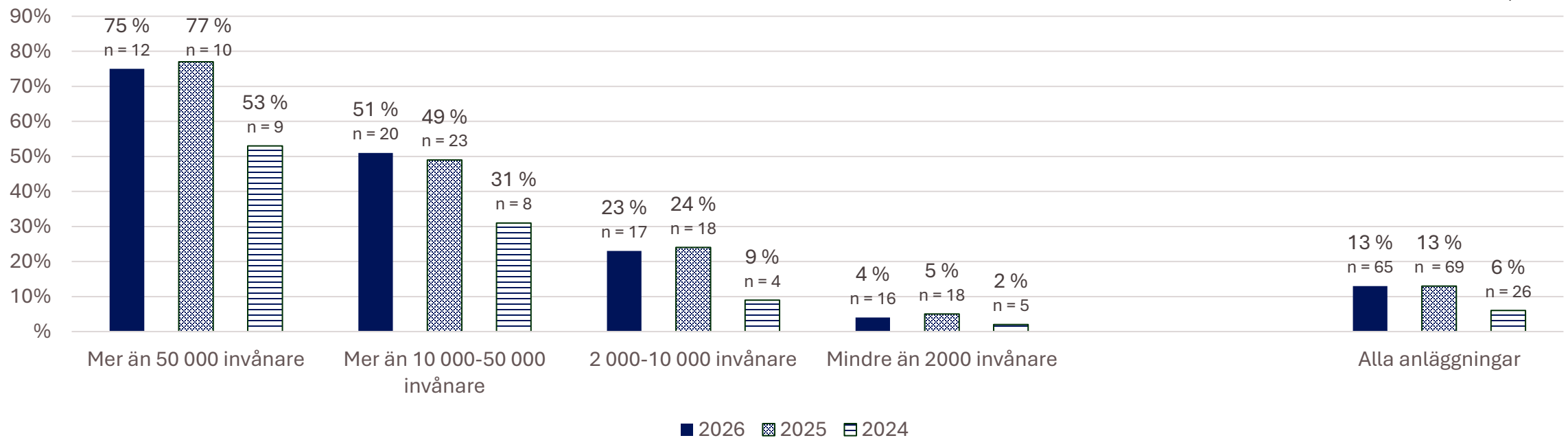
N = 513 (529, 413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 513 (529, 413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

En del av samhället

Livskraftscentralen

Häls- och miljöskydd

Tillförlitlighet och förmågan att hantera störningssituationer är nära kopplade till vattentjänsterna ur ett hälsoskyddsperspektiv. Av resultaten från enkäten granskas särskilt [antalet störningssituationsövningar](#). Av de svarande anläggningarna hade 35 % deltagit i minst en beredskapsövning under det föregående kalenderåret.

Sex vattentjänstverk har anslutit sig till [Green Deal-åtagandet för avloppsvattenrening](#), som lanserades i oktober 2021. Åtagandet fokuserar på att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen från avloppsvatten till miljön. Det senaste åtagandet gjordes av [Kuopion Vesi Oy](#) i början av 2026.

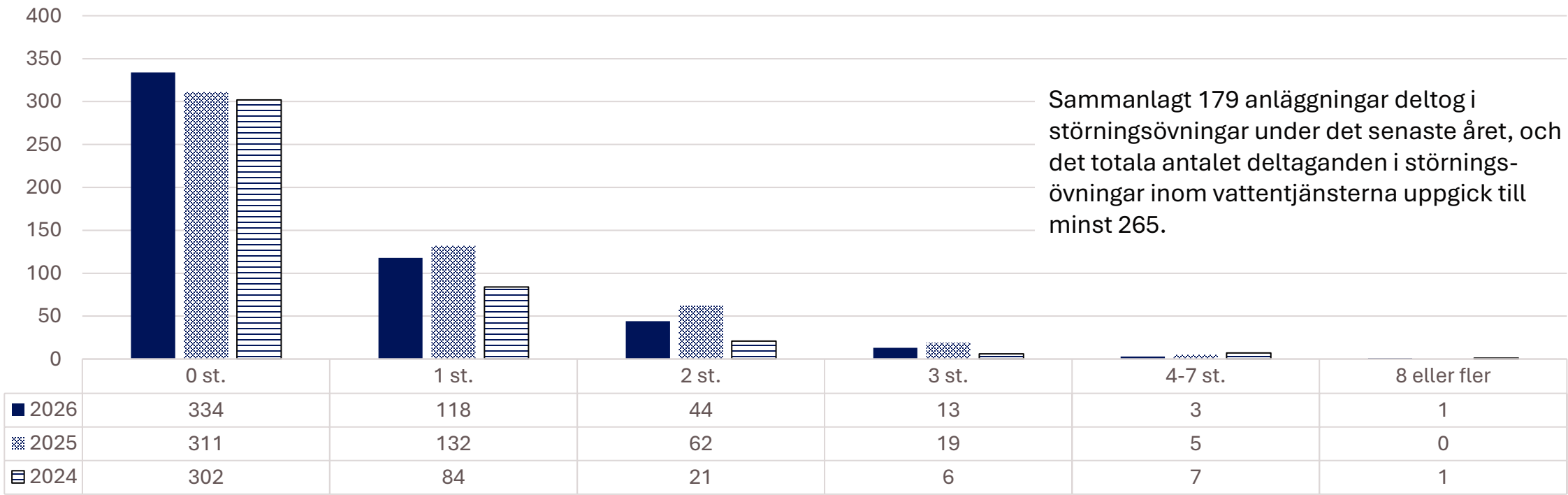
[Aktualiteten hos skyddsplanerna för grundvattenområden i klass 1 och 1E](#) har betydelse både för hälso- och miljöskyddet. Ur vattentjänsternas perspektiv utgör skyddsplanerna och de åtgärder som ingår i dem en viktig del av riskhanteringen för råvattnet, både när det gäller att sammanställa information och att genomföra nödvändiga åtgärder.

En aktuell skyddsplan finns för cirka 38 % av grundvattenområdena i klass 1 och 1E. I detta sammanhang bedöms skyddsplaner som är högst tio år gamla fortfarande vara aktuella. Det bör dock noteras att skyddsplanernas aktualitet inte direkt mäter hur väl grundvattenskyddet genomförs i praktiken. I samband med utarbetandet av regionala vattentjänststrategier har det identifierats att genomförandet av åtgärderna i skyddsplanerna ofta förblir begränsat.

Antal störningsövningar

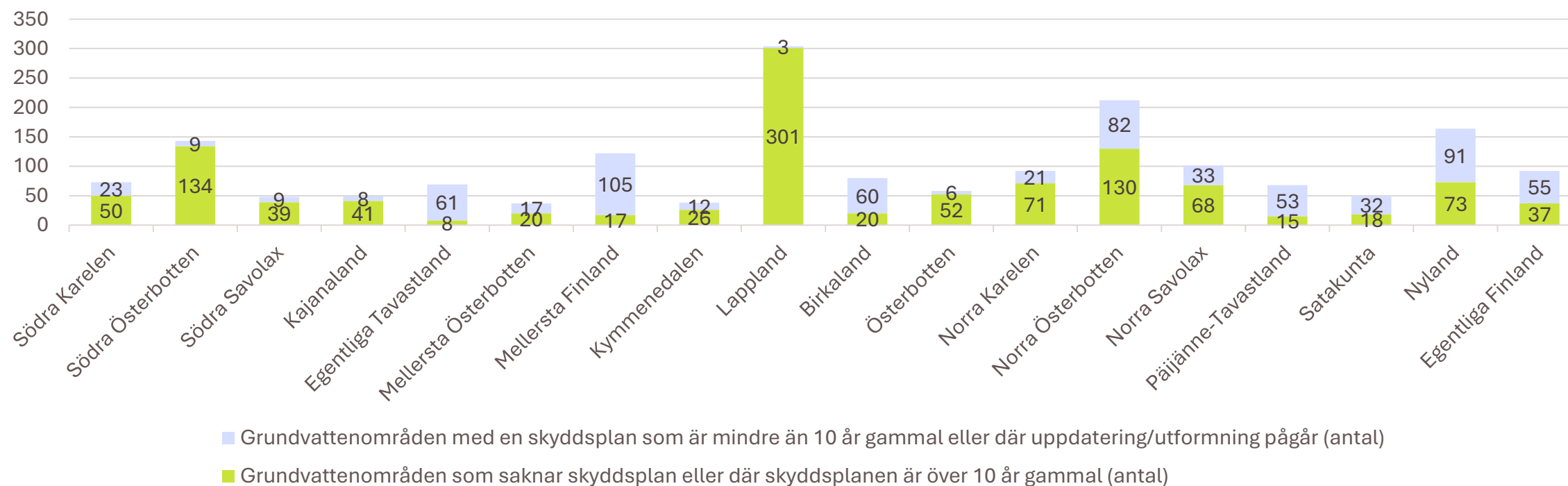
Antalet störningsövningar som anläggningen har deltagit i under det senaste året

N = 513 (529, 421)

Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden

Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden i klasserna 1 och 1 E

Samhällelig uppskattning

Vattentjänsterna som en del av samhället granskas ur perspektivet samhällelig uppskattning. FCG Oy genomför årligen en [enkät om kommunaltekniska tjänster](#) riktad till kommunerna, där invånarnas uppfattningar om tjänsterna kartläggs. År 2025 genomfördes enkäten i 22 kommuner (år 2024 deltog 28 kommuner). Eftersom kommuner av olika storlek ingår kan resultaten anses ge en bild av den samhälleliga uppskattningen av vattentjänster även på riksnivå.

FCGs enkät om kommunaltekniska tjänster 2025: Enskilda frågor (skala 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra; förändringen jämfört med föregående mätning anges inom parentes)

- Kvaliteten på det vatten som levereras av vattenverket: **4,60** (+0,04) – I genomsnitt var 91 % av de svarande nöjda och 4 % missnöjda med kvaliteten på dricksvattnet.
- Avloppsreningsverkens funktion: **4,35** (+0,04) – I genomsnitt var 86 % av de svarande nöjda och 2 % missnöjda med avloppsreningsverkens verksamhet.
- Vattentjänsternas kundservice: **3,87** (+0,04) – I genomsnitt var 66 % av de svarande nöjda och 7 % missnöjda med vattentjänsternas kundservice.
- Vattentjänsternas information: **3,69** (+0,13) – I genomsnitt var 60 % av de svarande nöjda och 14 % missnöjda med hur vattentjänsternas information fungerar i allmänhet.
- Vattentjänsternas information vid störningssituationer: **3,71** (+0,13) – I genomsnitt var 60 % av de svarande nöjda och 15 % missnöjda med informationen från vattentjänsterna vid störningssituationer.

Ansvarsfullhet, energimedvetenhet och resurseffektivitet

Ansvarsfullhet inom vattentjänster kan förstås på många olika sätt. I en bred bemärkelse kan man anse att merparten av de variabler som behandlas i denna rapport, och den helhetsbild som de tillsammans skapar, ger en uppfattning om ansvarstagandet inom de finländska vattentjänsterna.

Ansvarsfullhet var huvudtemat för genomförandet av vattentjänststrategierna under 2025. Inom ramen för temat ordnades workshoppar i slutet av 2025 och i början av 2026. Utifrån dessa workshoppar byggs en gemensam och fördjupad förståelse för hur ansvarsfullhet kan omsättas i praktiken inom vattentjänsterna. Med stöd av detta arbete kan det även utvecklas indikatorer för uppföljning av ansvarsfullhet.

För 2026 lades en ny fråga till i mätundersökningen om huruvida anläggningen har använt [VILSO-verktyget](#) eller något annat verktyg för klimatanpassning inom vattentjänsterna. Av de svarande anläggningarna hade 78 % inte använt något verktyg för klimatanpassning. Det rekommenderas dock att vattentjänstanläggningarna beaktar risker relaterade till klimatförändringen och anpassningen till dessa, till exempel med avseende på råvattnets mängd och kvalitet, som en del av sina riskhanteringsplaner. VILSO-verktyget är ett nyttigt stöd i detta riskhanteringsarbete.

Främjandet av klimatneutralitet och cirkulär ekonomi inom vattentjänsterna har undersökts inom Finlands miljöcentrals projekthelhet *Vesihuki*. Utifrån resultaten kommer nya frågor att läggas till i indikatorenkäten. Genom dessa frågor ska man framöver indirekt kunna bedöma hur vattentjänstverken främjar energiklokhets och resurseffektivitet.

Sammanfattning

Livskraftscentralen

Sammanfattning 1/3

På en allmän nivå kan det dock konstateras att de finländska vattentjänsternas tillförlitlighet är på en hög nivå och att kvaliteten på vattentjänsterna är hög. Som helhet väcker resultaten ändå frågor om tillförlitligheten i framtiden. Av de vattentjänstverk som besvarade enkäten drivs 351 (68 %) med mindre än ett årsverke, och antalet anställda har knappast förändrats under de år då undersökningen genomförts. Vid många vattentjänstverk förefaller personalresurserna vara mycket begränsade. Under normala förhållanden fungerar vattentjänsterna väl, men kan tjänsterna tryggas även vid störningssituationer? Det kan också ifrågasättas i vilken utsträckning det med nuvarande resurser finns beredskap att utveckla verksamheten och svara på förändringar i verksamhetsmiljön. Detta syns till exempel i hur få vattentjänstverk som har utarbetat en digitaliseringsplan (mindre än 10 %). Dessutom satsas det endast i begränsad omfattning på kompetensutveckling.

Liknande farhågor har även lyfts fram inom ramen för [den nationella vattentjänstreformen](#). Utmaningarna har bland annat bemötts genom [reformen av lagen om vattentjänster](#), som trädde i kraft i början av år 2026, samt genom [kriterierna för goda vattentjänster](#), som uppdaterades år 2025. Effekterna av reformen och införandet av kriterierna kommer även i fortsättningen att beaktas och följas upp i mätenkäten.

Sammanfattning 2/3

Enligt den reviderade lagen om vattentjänster, som trädde i kraft i början av 2026, ska vattentjänstverken upprätta en egendomsförvaltningsplan senast den 1 januari 2028. I mätundersökningen har läget för anläggningarnas egendomsförvaltning kartlagts indirekt genom frågor om aktuella investerings- och ekonomiska planer, vilka utgör delar av egendomsförvaltningen. Dessutom har anläggningarna tillfrågats om framtida investeringsbehov har beaktats i grunderna för fastställandet av vattentjänstavgifterna. Av de svarande anläggningarna hade 18 % en aktuell investeringsplan, 26 % en aktuell ekonomisk plan och hos 64 % hade framtida investeringsbehov beaktats i vattentjänstavgifterna.

Det är sannolikt att allt fler anläggningar under de kommande åren kommer att ha aktuella investerings- och ekonomiska planer i takt med att egendomsförvaltningsplaner tas fram. Egendomsförvaltningsplanerna och arbetet med att utarbeta dem kommer sannolikt också att öka förståelsen för hur vattentjänstavgifterna bör fastställas med hänsyn till den långsiktiga ekonomiska balansen. Kraven i lagstiftningen har redan bidragit till att egendomsförvaltning uppmärksammas mer än tidigare, flera utbildningar har ordnats inom området och en handbok om egendomsförvaltning för vattentjänstverk håller på att tas fram. Det är därför att förvänta att resultaten inom området egendomsförvaltning kommer att utvecklas under de kommande åren.

Sammanfattning 3/3

Resultaten från mätundersökningen visar att skillnaderna mellan vattentjänstverken är stora. Vanligtvis omfattar utredningar och enkäter som kartlägger vattentjänstsektorn endast kommunala anläggningar och eventuellt större kundägda andelslag. I mätrapporten ingår dock ett bredare urval av anläggningar. Av de drygt 500 anläggningar som besvarade enkäten är 66 % andelslag till verksamhetsformen och 75 % representerar anläggningar som betjänar färre än 2 000 invånare. I rapporten har därför merparten av variablerna analyserats i relation till anläggningarnas storlek för att bättre synliggöra mångfalden inom vattentjänstsektorn och de varierande resurser som står till buds. På en allmän nivå kan det konstateras att större anläggningar har bättre resurser till sitt förfogande och att verksamheten är mer planmässig.

Målet med mätrapporten har varit att ge en övergripande bild av nuläget inom finländska vattentjänster, och resultaten används bland annat för att främja och styra genomförandet av de regionala vattentjänststrategierna. Eftersom detta är den tredje rapporten i ordningen och frågorna har ändrats och preciserats under årens lopp är det ännu inte möjligt att analysera utvecklingstrenderna särskilt ingående. Den mätundersökning som ligger till grund för rapporten är avsedd att genomföras årligen även i fortsättningen, vilket möjliggör jämförelser mellan olika år. Dessutom kommer utvecklingen av de uppgifter som erhålls från vattentjänsternas informationssystem VEETI att ge allt bättre förutsättningar för att följa utvecklingen inom de finländska vattentjänsterna.

Mer information

Mer information om tillståndet inom de finländska vattentjänsterna finns i de offentliga rapporter som baserar sig på uppgifter insamlade från [vattentjänsternas informationssystem VEETI](#).

Livskraftscentralen